

OS PZV - ASO ČR
Svazová inspekce BOZP

Prevence RIZIK

Bezpečné pracovní postupy

Zemědělská prvovýroba

Úvod

Do roku 2000 měly za bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci odpovědnost jednotlivá resortní ministerstva.

Například ministerstvo zemědělství a výživy mělo velmi dobře a kvalitně vypracovanou metodiku v této oblasti a to pouze v pouhých třech předpisech.

1. Instrukce MZVŽ č. 21/82 Věst., která ukládala základní povinnosti zaměstnavatelům v oblasti BOZP = základní povinnosti vedoucích pracovníků. V této instrukci byly konkrétně stanoveny termíny jednotlivých lékařských prohlídek zaměstnanců u jednotlivých pracovních činností, byly zde stanoveny termíny všech druhů školení zaměstnanců včetně vedoucích pracovníků v oblasti BOZP, PO a odborné způsobilosti. Tato instrukce dále blíže ukládala vedoucím pracovníkům osobní odpovědnost za péči o BOZP u podřízených pracovníků. Od roku 2001 pozbyla platnost.
2. Pravidla MZVŽ č. 62/67 Věst. , která určovala základní bezpečnost při práci se stroji a strojním zařízením v zemědělské výrobě a lesní výrobě, včetně bezpečných pracovních postupů. Tento předpis byl tak kvalitně zpracován, že z něj dodnes čerpají vědomosti i odborně způsobilé osoby při vyhledávání rizik a zařazování pracovních činností do kategorií. Od roku 2001 pozbyla tato pravidla platnost.
3. Pravidla MZVŽ č. 19/68 Věst. Pro BOZP při chovu hospodářských zvířat, která rovněž podrobně a přehledně určovala jednotlivým chovatelům bezpečné pracovní postupy při chovu jednotlivých druhů hospodářských zvířat. Rovněž tato pravidla lze i v dnešní době využít pro opatření k prevenci rizik možného poškození zdraví při práci v živočišné výrobě.

Po roce 2000 v souvislosti s postupným přechodem na Evropskou legislativu (ke škodě věci), se kvalitní a jednoduchá resortní legislativa musela zrušit, jednotlivá ministerstva se od odpovědnosti za péči o BOZP distancovala, a veškerá odpovědnost přešla na samotné podnikatele, zdůrazňuji, že v současné době má stejnou odpovědnost za péči o BOZP jak fyzicky podnikající fyzická osoba, tak podnikající právnická osoba.

Tak jako v jiných resortech, tak i každý podnikatel v zemědělské výrobě má povinnost vytvářet bezpečné a zdraví nezávadné pracovní prostředí a podmínky pro ochranu zdraví při práci pro své zaměstnance. Každý podnikatel musí sledovat současný technický a společenský vývoj, aby jeho aktivity byly slučitelné s platnou legislativou. K tomu jsou podnikatelé povinni vytvářet podmínky pro fungování systému řízení a kontroly v oblasti péče o BOZP, PO, hygienu, pracovní a životní prostředí a BOZP u vyhrazených technických zařízení.

V současné době je v platnosti velké množství zákonů, vyhlášek a zejména nařízení vlády - prováděcí následné předpisy odvíjející se ze Zákoníku práce a dalších zákonů. Tato legislativa ukládá zaměstnavatelům, že jsou povinni vypracovat své vnitřní předpisy - provozní řády, bezpečné pracovní postupy, analýzu všech možných rizik, zařazení pracovních činností do jednotlivých kategorií a vytváření prokazatelné prevence v oblasti BOZP.

Zemědělským podnikatelům nabízí různé soukromé agentury BOZP své služby za nemalé finanční prostředky a mnohdy jsou tyto služby nekvalitní. Proto jsem se pokusil vypracovat na základě požadavků Nařízení vlády z oblasti BOZP několik vzorů vnitřních předpisů. Při zpracování jsem vycházel z dlouholetých vlastních praktických zkušeností z práce v zemědělské prvovýrobě.

Je zapotřebí zdůraznit, z jakých právních norem je nutno čerpat podklady k řešení problematiky bezpečné práce a také systém opatření, kterými je ovlivňováno chování právnických a fyzických osob v této oblasti.

Základním pracovněprávním předpisem je Zákoník práce č. 262/06 Sb. v platném znění a navazujícím Zákonem č. 309/06 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci v pracovně právních vztazích. Tento Zákon zpracovává příslušné předpisy ES a upravuje je v návaznosti na Zákoník práce. Tyto dva zákony jsou důsledek harmonizace našeho právního systému s právním systémem zemí ES. Je to rovněž naplňování požadavků evropské směrnice č. 89/2391EEC, která klade důraz na zaměstnavatele v oblasti péče o BOZP. V této směrnici jsou stanoveny minimální požadavky na péči o BOZP, zásady a pravidla,

jak zabránit pracovním rizikům, zmírnění a odstraňování rizikových faktorů. Směrnice rovněž upozorňuje na dopady ekonomické, a to nejen pro zaměstnavatele, ale i pro ekonomiku země. Směrnice se zabývá problematikou pracovního tempa, pracovní dobou a především nezávadnými pracovními podmínkami, podmínkami pro práci v noci a prací přesčas.

Jakým způsobem lze dosáhnou výše uvedený požadovaný stav na úseku péče o BOZP ?

- 1.** Základem pro naplnění minimálních požadavků v oblasti BOZP je, aby zaměstnavatel měl snahu a vůli přezkoumat počáteční stav v oblasti BOZP na svém pracovišti, ve svém podniku či společnosti.
- 2.** Zaměstnavatel má povinnost stanovit postup a povinnost jednotlivým vedoucím pracovníkům při zadávání práce, kontrole a při přebírání práce.
- 3.** Zaměstnavatel musí stanovit konkrétní odpovědnost jednotlivým vedoucím za bezpečný chod pracovišť, odpovědnost za kontrolu zaměstnanců a strojního zařízení.
- 4.** Zaměstnavatel musí stanovit odpovědnou osobu za vypracování bezpečných pracovních postupů a provozních řádů.
- 5.** K zajištění bezpečných pracovních postupů je zapotřebí zajistit registr právních a ostatních předpisů a pravidelně s nimi seznamovat všechny zaměstnance.
- 6.** Dle vypracovaných bezpečných pracovních postupů a pracovních řádů je zapotřebí určit odpovědné osoby za jejich dodržování a kontrolu.
- 7.** Zaměstnavatel stanoví odpovědnou osobu za provoz a kontrolu vyhrazených technických zařízení a zajištění jejich pravidelných revizí.
- 8.** Pracoviště musí být prostorově a konstrukčně uspořádána a vybavena tak, aby odpovídala normám jak po stránce pracovního prostředí, tak hygienickým limitům.
- 9.** Zaměstnavatel je povinen prostřednictvím odborně způsobilé osoby vyhledat veškerá **rizika**, zjistit jejich příčiny a zdroje.
- 10.** Zjištěná rizika je zaměstnavatel povinen vyhodnotit a přijat opatření k jejich zmírnění či odstranění tak, aby riziko poškození zdraví zaměstnanců bylo co nejmenší.

11. Další povinnost plyne se zjištěných rizik, že každá pracovní činnost musí být zařazena do příslušné rizikové kategorie a schválena orgánem veřejného zdraví.

12. Při práci v riziku, které nelze odstranit je zaměstnavatel povinen vybavit zaměstnance příslušnými osobními ochrannými pracovními prostředky, pracoviště vybavit výstražným značením a respektovat opatření uložená orgánem veřejného zdraví.

Z výše uvedeného plyne, že **bezpečnost je stav, kterým je míra zbytkových rizik akceptována a to jak z pohledu zaměstnavatele, tak i zaměstnanců.**

Každý vedoucí pracovník si musí uvědomit, že je plně odpovědný za BOZP všech svých zaměstnanců, že pokud přiděluje práci, musí tuto práci dobře znát a pokud kontroluje, jak je tato práce vykonána, musí tuto práci bezpečně ovládat.

Co to je prevence rizik A jak se uplatňuje v praxi ?

Poznatky svazové inspekce BOZP

Zákon č.262/06 Sb. Zákoník práce ve znění Zákona č. 362/2007 Sb. ukládá všem zaměstnavatelům vytvářet prevenci rizik. Bližší požadavky jsou stanoveny v § 101 - 102 , bezpečnost a ochrana zdraví při práci.

Bližší požadavky jsou stanoveny již v Zákoně č. 258/ 2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví (v platném znění) a vyhl. MZ č. 89/01 Sb. (v platném znění).

Zaměstnavatelé jsou povinni vytvářet podmínky pro bezpečné a zdraví nezávadné pracovní prostředí a přijímání opatření k prevenci rizik.

Prevenčí rizik se rozumí přijímání všech opatření, vyplývajících z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a opatření zaměstnavatele směřující k předcházení rizikům, jejich zmírňování nebo odstraňování.

Zaměstnavatelé jsou povinni vyhledávat rizika, zjišťovat jejich příčiny, zdroje a přijímat opatření k jejich odstraňování. Za tím účelem musí zajistit na

všech pracovištích pravidelné kontroly, zejména stav technické prevence a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek a provádět vyhodnocení rizikových faktorů dle zvláštních předpisů.

Nelze-li rizika odstranit, je povinen zaměstnavatel přijmout taková opatření, která podstatně rizika omezí, aby se snížila možnost ohrožení bezpečnosti práce a poškození zdraví zaměstnanců.

Při přijímání a provádění technických, technologických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik vychází zaměstnavatelé ze všeobecných preventivních zásad jako například :

- omezení vzniku rizika u jeho zdroje původu
- přizpůsobení pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví
- nahrazování těžké fyzické a namáhavé práce a práce ve ztížených pracovních podmínkách novými technologickými pracovními postupy a poznatky vědy, techniky a ergonomických zásad
- omezování počtu zaměstnanců vystavených zvýšenému pracovnímu riziku, poskytování zdravotních přestávek, které jsou pracovní dobou
- přednostní uplatňování kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům individuální ochrany
- zabezpečit opatření proti úniku škodlivin u jejich zdrojů
- kde nelze rizika zmírnit ani odstranit, zabezpečit pro zaměstnance vhodné ochranné pracovní prostředky, vhodné hygienické zázemí a poskytování ochranných nápojů
- zaměstnavatelé jsou povinni zajistit prokazatelnou formu kontroly na všech pracovištích se zaměřením na dodržování zásad bezpečné a zdravé nezávadné práce, používání přidělených osobních ochranných pracovních prostředků a se zaměřením na sledování a vyhledávání dalších možných rizik
- zaměstnavatelé jsou povinni přijímat opatření pro případ mimořádných situací (evakuační plány atd.)
- při vyhledávání rizik a přijímání opatření k jejich zmírnění nebo odstranění má povinnost zaměstnavatel brát na zřetel veškeré připomínky zaměstnanců a výsledek přijatých opatření je povinen projednat se zástupci zaměstnanců
- minimálně jednou v roce je povinen zaměstnavatel provést kontrolu všech pracovišť za účasti zástupců zaměstnanců se zaměřením na

vyhledávání rizik a přijímání opatření k jejich odstraňování a zmírňování, a provádět kontrolu stavu již dříve zjištěných rizik.

Z poznatků svazové inspekce BOZP

Od devadesátých let minulého století se česká legislativa začala podrobněji a účinněji zabývat výše uvedenou problematikou. Zákonem byla upravena povinnost pro zaměstnavatele k vyhledávání všech možných rizik, k vytváření a přijímání opatření k zmírňování a odstraňování zjištěných rizik a tím zvýšení prevence v oblasti ochrany zdraví a celkové péče o bezpečnost práce.

V praxi se často setkáváme s názory některých zaměstnavatelů, že kdo to vymyslel, že to je zbytečná byrokracie, že to je výmysl odborářů a tvůrců legislativy a dokonce s názorem, že tímto je ohrožena existence zaměstnavatelů.

Pro vyjasnění těchto zcestných názorů uvádím následující informaci:

Zákony č. 51 ze dne 2. září 1875 a Zákon č. 29 z téhož roku, kteréžto pojednávaly o policejních pořádcích (povinnosti zaměstnavatelů a živnostníků), na Moravě a ve Slezsku byla mimo jiné stanovena povinnost. „ **Každý živnostník povinován tímto Zákonem jest vyhledati rizika veškerá a učiniti opatření taková, by rizika tato na minimum snížena byla, by tovarišstvo a dělnictvo k újmě na zdraví nedošlo.** „

Takže, ať se výše uvedení zaměstnavatelé zamyslí sami nad sebou a nechť začnou ctít požadavky Zákonů, které ukládají povinnosti na úseku ochrany života a zdraví zaměstnanců a pořádky v oblasti bezpečnosti práce.

Při provádění kontrol u zaměstnavatelů, kde nám působí odborové organizace, ale i zaměstnavatelů, kde odbory nepůsobí, získáváme poznatky, že rizika jsou vyhledána pouze povrchně, osobami, které nejsou odborně způsobilé, není brán zřetel na četnost a příčiny pracovních úrazů, mnohdy zaměstnavatelé zatajují zastaralou techniku, která je stále v provozu. Tím dochází k tomu, že rizika nejsou podchycena, nejsou stanovena opatření pro zmírnění nebo odstranění těchto rizik a mnohdy dochází zbytečně k vážným pracovním úrazům. Někteří zaměstnavatelé podceňují tuto základní prevenci,

neposkytují zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čisticí a hygienické prostředky a ochranné nápoje.

Svazová inspekce BOZP v této oblasti provádí rozsáhlou prevenci směřovanou na ochranu zdraví zaměstnanců a rovněž na metodickou pomoc zaměstnavatelům. Zpracováváme vzory vnitřních předpisů a předáváme je zaměstnavatelům. V posledním období bylo našimi svazovými inspektory vypracováno několik vzorů vnitřních předpisů a to zejména v oblasti vyhledávání rizik a stanovení opatření na jejich zmírnění nebo odstranění.

V příštím období se bude svazová inspekce BOZP důsledněji zaměřovat na oblast vyhledání rizik, přijímání opatření na zlepšení situace v této oblasti, zejména budeme po dohodě se zaměstnavateli navrhopvat opatření k odstranění zjištěných nedostatků na jednotlivých pracovištích.

Druhá část

Stručná analýza současného stavu BOZP v zemědělské prvovýrobě

Po roce 1989 až do současné doby zaznamenala zemědělská prvovýroba pokles zaměstnanců téměř o 70 %. Zemědělství v České republice zažívá období, kdy při co nejnižším počtu zaměstnanců má zaměstnavatel snahu udělat co největší množství práce. V porevolučním období nastala u většiny podnikatelů nejen v zemědělství situace, že se péče o BOZP začala zanedbávat nebo se úplně opomenula. Mezi zemědělskými podnikateli se najdou i takoví, kteří nepřestali této oblasti věnovat pozornost a je to vidět i na celkovém vzhladu a stavu nejen u objektů, ale i v úrovni péče o zaměstnance a odráží se to i na malém počtu poškození zdraví z práce u zaměstnanců.

V posledním období je v rámci zemědělské výroby v České republice ročně registrováno v průměru 2 900 pracovních úrazů, z toho je 4 -5 smrtelných pracovních úrazů. Kolem 50 pracovních úrazů si vyžaduje hospitalizaci delší než 5 dnů (bývalé těžké pracovní úrazy), ostatní úrazy jsou lehčího rázu.

Nejvíce pracovních úrazů je registrováno u zemědělských podnikatelů, kteří provozují takzvané smíšené hospodářství - rostlinnou a živočišnou výrobu. Nejzávažnější pracovní úrazy jsou registrovány u chovu skotu a dojníc, v chovu

prasat, následuje pěstování plodin, výroba krmiv a krmných směsí a skladové hospodářství. Vážné pracovní úrazy vznikají rovněž při dopravě a manipulaci s materiálem.

Nejčastějším **zdrojem** registrovaných pracovních úrazů v zemědělské prvovýrobě jsou **zvířata**. Dále následují vnitropodnikové komunikace, cesty a dopravní komunikace, manipulace s materiálem, pády osob na různých úrovních – schody, žebříky, pády z malých výšek, zvláštní zemědělské stroje, elektrický proud. Nejvážnější pracovní úrazy byly způsobeny dopravními prostředky, kde ročně v průměru registrujeme až tři smrtelné pracovní úrazy v rámci ČR.

Pokud máme zhodnotit nejčastější **příčiny** pracovních úrazů v zemědělské prvovýrobě, tak na prvním místě se jedná o špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko, ohrožení zvířaty nebo přírodními živly, nedostatky osobních předpokladů k výkonu dané pracovní činnosti, vadný nebo nepříznivý stav zdroje, používání nebezpečných pracovních postupů.

V roce 2010 došlo však v resortu zemědělství, lesnictví a rybářství k velkému nárůstu pracovní úrazovosti a domů z práce se nevrátilo **21** pracovníků, což je o **16** případů více než v roce 2009. Tento údaj je opravdu vysoký a ve skutečnosti zde nejsou zahrnuty úrazy soukromých vlastníků zemědělských a jiných farem, jejich rodinných příslušníků a další úrazy při různých pracovních cestách souvisejících se zajištěním výrobní činnosti. Četnost u pracovních úrazů v zemědělství činí v současné době na 100 pracovníků 2,85, kdežto v resortu hornictví to je pouze 1,98, což je podstatný rozdíl. Léčebná doba na jeden případ pracovního úrazu činí u zemědělců téměř 63 dnů.

Výše uvedená čísla ukazují na velmi špatný stav na úseku BOZP v zemědělské prvovýrobě. Lidé jsou pracovním přetížením, technika je mnohdy ve špatném stavu, je zde osvěta na nízké úrovni ze strany zaměstnavatelů samotných. Svazová inspekce BOZP odborového svazu pracovníků zemědělství a výživy-ASO ČR při preventivních kontrolách zjišťuje, že školení zaměstnanců jsou ze strany zaměstnavatelů prováděna pouze formálně, není jim věnována patřičná pozornost, jak ze strany zaměstnanců, tak bohužel i mnohdy ze strany samotných zaměstnanců. Pokud by tomu tak nebylo, nemohlo by se každoročně opakovat úplně stejné úmrtí zaměstnanců ze stejných příčin ve

fekálních vozech, v močůvkových jímkách, při mnohdy neuvážených vstupech mezi volně ustájený dobytek bez jištění druhou osobou.

Svazová inspekce OSPZV-ASO ČR při preventivních kontrolách na tuto skutečnost zaměstnavatele stále upozorňuje a nabízí jim spolupráci při řešení tohoto problému.

Další oblastí, kde vznikají nemalé ekonomické ztráty jak pro zaměstnavatele, tak i pro stát, je registrace **nemocí z povolání**. Kromě ekonomických výše uvedených dopadů nelze přehlédnout i dopad na psychický stav poškozeného zaměstnance a jeho rodinu.

Zemědělská prvovýroba je v nevýhodě oproti jiným podnikatelským sférám v tom smyslu, že při jednotlivých pracovních činnostech nepůsobí na zaměstnance pouze jedno riziko, ale několik rizik současně. Je zde velké množství těžké fyzicky namáhavé práce, jednostranného přetížení organismu, práce ve ztíženém pracovním prostředí, práce se zvířaty, chemickými látkami a biologickými činiteli atd.

Nejčastěji jsou registrovány nemoci z povolání v živočišné výrobě při obsluze různých druhů hospodářských zvířat.

Jedná se především o **syndrom karpálních tunelů** - přetížení horních končetin z jednostranné fyzicky namáhavé práce (kornatění cév a nervů na zápěstí rukou), **přenosné nemoci ze zvířat na lidi** - ekzémy, alergie na prach a na srst zvířat, bradavice, motolice, tzv. **farmářské plíce - bronchitida** - zaprášení plic z prachu ze srsti zvířat, ze sena a slámy, z krmných směsí.

Druhou oblastí je zemědělská prvovýroba a mechanizace.

Vasoneurosa - dlouhodobé přetížení horních končetin od řízení motorových vozidel, zejména traktorů, kde působí vibrace z volantu na nervový systém horních končetin, **těžká hluchota** - dlouhodobá práce ve hlučném prostředí nad povolený hygienický limit - dřívější traktory, samochodné sklizňové stroje, posklizňové linky.

V současné době byl zaznamenán pokles registrovaných nemocí z povolání v zemědělské prvovýrobě. Postupně přechází chovatelé na volně ustájené, pastevní odchov a tím je odstraněno velké množství těžké fyzické

práce, v mechanizaci je postupně vyřazována stará technika a je nahrazována novou výkonnou technikou, která již plně respektuje platné hygienické normy.

Třetí část

Po roce 2000 došlo k revoluční změně v oblasti legislativa jako takové a rovněž v legislativě platné pro oblast BOZP. Do roku 2000 platilo jedno prováděcí nařízení vlády k Zákoníku práce. Po tomto období začalo platit několik prováděcích nařízení vlády vlivem zrušení resortních předpisů a z některých nařízení vlády plyne zaměstnavatelům povinnost vypracovat svůj prováděcí a adresný vnitřní předpis.

Pro bližší orientaci uvádím několik příkladů jako vzory pro vypracování vnitřních předpisů v oblasti BOZP, analýzy možných pracovních rizik a prevenci rizik a bezpečných pracovních postupů.

Nařízení vlády ČR č. 27/01 Sb. = bezpečné pracovní postupy při ošetřování hospodářských zvířat + rizika + opatření

VZOR

Zaměstnavatel
(razítko)

***Bezpečné pracovní postupy pro chov hospodářských zvířat +
analýza pracovních RIZIK + prevence***

Zpracováno na základě požadavku Zákoníku práce č. 262/06 Sb. v platném znění, § 102, vyhl. MZ č. 89/2001 Sb. § 2,3,4, a Zákona č 258/2000 Sb. § 37 o ochraně veřejného zdraví + nař. vl. č. 27/2001 Sb. + přílohy v platném znění

Úvodní ustanovení pro chovatele hospodářských zvířat

Základní pravidla pro chovatele a pro ošetřovatele zvířat

Chovatelem hospodářských a jiných zvířat může být dle platných Zákonů pouze ten občan, který má o chovu odbornou znalost, je prakticky znalý

chování zvířat, umí odhadnout jejich nenadálé chování, zná jejich nenadálou agresivitu, umí rozpoznat jejich viditelné a i jejich skryté nemoci, má pro ně odpovídající zázemí (stáje, výběhy, pastviny, dostatek kvalitního krmiva a nápojů, minimum léků a psychickou přizpůsobivost).

Chovatel, který má ze zvířat " s t r a ch " , nemůže být chovatelem !!!

Chovatel, který „ b i j e , t ý r á n e b o t r ý z n í h l a d e m z v í ř a t a " , nemůže být chovatelem.

Chovatel, který „chová zvířata pouze pro zábavu a nebo byznys a při tom jim vůbec nerozumí a necítí s nimi " , je špatný chovatel.

Chovatel je povinen - nepřidělovat práci občanovi bez znalosti jeho zdravotního stavu a při výrobě potravinových produktů, bez zdravotního průkazu, před přidělením práce ho musí řádně seznámit se všemi předpisy BOZP , PO a hygieny se všemi možnými RIZIKY, která plynou z výkonu práce, a po zácvičku znalým pracovníkem mu prokazatelně ověřit jeho znalosti.

Ošetřovatelem hospodářských a jiných zvířat může být dle platných zákonů pouze ten občan, který má k této práci kladný vztah, rozumí této práci, je zdravotně, fyzicky a psychicky způsobilý, starší osmnácti let, řádně poučený a zacvičený a má částečnou odbornou způsobilost v této pracovní činnosti. Tento pracovník nesmí mít strach ze zvířat, nesmí zvířata týrat (bít, trápit hladem a žízni a jinak ubližovat - viz Zákon na ochranu zvířat), nesmí na pracoviště vodit nepovolané osoby a nesmí na pracovišti v živočišné výrobě kouřit a požívat alkohol nebo jiné zakázané návykové látky, musí dodržovat určené technologické pracovní postupy, musí se řídit pokyny chovatele a příslušného veterinárního lékaře a v případě vysledování nemoci u zvířete musí ihned upozornit chovatele.

Další povinnosti chovatelů zvířat

Ch o v a t e l - n e b o v e d o u c í c h o v u j e p o v i n e n :

Každého zaměstnance před nástupem do práce náležitě seznámit:

- se základní charakteristikou chovatele - výrobní zaměření ,
  - vstupní instruktáž BOZP + PO + hygiena + první pomoc při úrazech
- a nebo havarijních situacích,

- s pracovním řádem + denní rozvrh činnosti na pracovišti,
- s technologickými pracovními postupy,
- s návody k obsluze jednotlivých strojů a zařízení,
- s konkrétními podmínkami v jednotlivých stájích a jiných výrobních prostorách (salaše, pastviny, volné výběhy, cvičné výběhy-haly),
- s osobami, se kterými je nutná spolupráce a komunikace (veterináři, zootechnici, inseminační technici, ošetřovatelé paznehtů-kováři, majitelé chovů),
- se systémem záchrany v případě potřeby - hasiči, lékaři, policie, vedení podniku,
- se všemi riziky vyplývajícími a spojenými s ošetřováním skotu a dalších hospodářských a jiných zvířat,
- s používáním přidělených osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících, dezinfekčních a hygienických prostředků a ochranných nápojů,
- se způsobem poskytnutí první pomoci při jakémkoliv úrazu na pracovišti,
- doporučuje se, aby nově přijatého zaměstnance po určitou dobu (1měsíc) zacvičoval zkušený zaměstnanec),
- dodržovat zákaz kouření na všech pracovištích živočišné výroby a přilehlých skladech krmiv,
- zásadně nevodit do areálu ŽV nepovolané osoby, rodinné příslušníky bez souhlasu zaměstnavatele,
- používat veterinární a jiné prostředky pouze k těm účelům, ke kterým jsou určeny (ošetření nemocného zvířete, poraněného zvířete, odstavu mláďete od matky, zapouštění, náročné porody, uskladňovat léky pouze na určených bezpečných místech, dodržovat pokyny veterinárního lékaře, zootechnika a návod k obsluze a k podávání zvířatům zachovávat jejich původní značení na obalech, aby nedošlo k jejich záměně),
- při fixaci zvířat při veterinárních zákrocích je zapotřebí dbát na to, aby byl vždy dostatečný počet zdatných osob a to zejména při: ošetřování nemocných zvířat, poraněných zvířat, odstavu mláďat od matek, zapouštění, náročné porody, převádění, přehánění, nakládání zvířat na dopravní prostředky, odchytu zvířat z pastvin po celoroční pastvě, vážení jednotlivých zvířat, odrohování telat, ošetřování paznehtů u všech druhů zvířat, přivazování a odvazování - zajištění způsobilých osob.
- v objektech pro chov zvířat zajistit dodržování pravidelného denního režimu (klidu),
- ve všech objektech pro chov zvířat dodržovat pořádek a čistotu
- ve stáji a jiných objektech dodržovat klid a rozvážně přistupovat k jednotlivým zvířatům - zvířata je zakázáno dráždit.

Všichni chovatelé mají povinnost s výše uvedenými zásadami prokazatelně seznámit všechny ošetřovatele a rovněž jim z této činnosti prokazatelně ověřit jejich znalosti.

Práce v živočišné výrobě je jednou z nejrizikovějších v zemědělství. Při této činnosti je registrováno nejvíce pracovních úrazů (smrtných úrazů), nemocí z povolání a jiných poškození zdraví.

Ošetřovatelé skotu

(krmiči, dojičky, pastýři, chovatelé, veterináři a další pracovníci)

Rizika možného ohrožení zdraví při pracovních postupech + doporučená ochrana + riziko mechanického poškození zdraví

1. Zvýšené riziko práce se zvířaty, nenadálé pohyby zvířat, pohyb mezi zvířaty, ve volném ustájení, napadení ošetřovatele zvířetem, přiražení, kopnutí, kousnutí, trknutí, pošlapání, zhmoždění - zvýšená pozornost + přítomnost další osoby,
2. Nadměrné znečištění, práce s výkaly, hnojem - používání přidělených OOPP, řádná hygienická očista,
3. Prach z krmiv + prach ze zvířat - ochrana celého těla,
4. Šlehnutí ohonem přes obličej, přes oči - zvýšená pozornost, předvídavost,
5. Kluzký pracovní prostor, možnost zakopnutí, uklouznutí, pády osob – zvýšená pozornost, používání předepsané obuvi,
6. Možnost úderu hlavou zvířete - zvýšená pozornost,
7. Možnost škrábnutí, píchnutí částicemi krmiva - ochrana celého těla, ruce, oči,
8. Velmi častá manipulace s krmivem, stelivem, živočišným odpadem, pracovními pomůckami, převazování a přemísťování zvířat - jednostranné přetížení páteře a horních končetin - nepřeceňovat své síly, přítomnost další osoby,
9. Čistění kanálů a jímků - ochrana celého těla, řádná hygienická očista,
10. Riziko při přivazování a odvazování zvířat, při nakládání na dopravní prostředky, při převádění zvířat, odchytu, pohyb mezi volně ustájenými zvířaty, odklizení hnoje, podestýlání, čistění žlabů – přítomnost další osoby,
11. Při práci v dojárně - možnost přiražení ke konstrukci, šlápnutí dojičce na ruku, uklouznutí, pády - zvýšená pozornost,
12. Při nahánění krav do dojírny, napadení pracovníka, uklouznutí, pády – zvýšená pozornost, používání předepsané obuvi,
13. Práce při snížené viditelnosti - funkční osvětlení, pravidelné čistění světel a oken,

14. Práce ve volném terénu, na pastvinách, členitý terén, možnost pádu, zakopnutí, povětrnostní podmínky, horko, chlad, vítr, mráz - ochrana celého těla,
15. Nebezpečí úrazu při pohybu techniky při krmení, vyhrnování hnoje – možnost přejetí, přiražení - zvýšená pozornost,
16. Při práci s krmnými vozy - chybějící ochranné kryty náhonů, převodů - řádný technický stav + zákaz práce bez krytů,
17. Škrabáky na hnůj, krmné žlaby - chybějící ochranné kryty pohonů a vodicích kol - zákaz práce bez krytů,
18. Chybějící zábradlí u ramp, propadliště u pásů na hnůj - zákaz práce bez zábradlí,
19. Nebezpečí při práci na žebříku - čištění světel, oken - zvýšená pozornost,
20. Zvýšené nebezpečí při ošetřování nemocných zvířat, při ošetřování paznehtů - přítomnost další osoby,
21. Přetížení páteře při manipulaci s uhynulými zvířaty - práce ve skupině, použít mechanizaci + další možná rizika.

Riziko - tepelné

- stálé střídání teplot - teplo - chlad - průvan - sychravo = ochrana celého těla
- možnost opaření se horkou vodou - při mytí pracovních pomůcek, při hygienické očištění těla = zvýšená pozornost

Riziko při práci s chemikáliemi

- prachy, pachy, páry, plyny (dusík, metan, CO₂) - ochrana celého těla, oči, dýchací ústrojí
- práce s čisticími chemickými prostředky, dezinfekčními prostředky, deratizačními prostředky - možnost postříkání, poleptání - nebezpečí při čištění dojení, práce s kyselinou dusičnou = ochrana = řádné seznámení zaměstnanců s návody na použití, bezpečnostními listy, používání předepsaných OOPP
- riziko možnosti smíchání nebo záměny chemických prostředků - následná reakce (výpary, nadýchání se) - dodržování pracovních postupů + zásadně se leje chemická látka do vody a nikdy naopak
- zákaz přelévání chemikálií do lahví od poživatin !!! + po práci řádná hygienická očista !!!

Biologické riziko

- bakterie, viry, plísňe, houby, chlamydie - ochrana - zvýšená osobní hygiena
- přenosné choroby ze zvířat na lidi - nemocná zvířata ihned vyřadit z chovu, důrazná osobní hygiena
- různé alergie, ekzémy - používání přidělených OOPP, důrazná hygiena
- možnost poštipání různým hmyzem, pokousání hlodavci - na pracovišti musí být vybavená lékárnička první pomoci
- manipulace s uhynulými zvířaty - nebezpečí nákazy - používání rukavic
- možnost uštknutí hadem na pastvinách - zvýšená pozornost.

Riziko - elektrický proud

- úraz po zasažení elektrickým proudem - zákaz neoprávněné manipulace a zasahování do elektrických zařízení
- následný úraz po leknutí se - zvýšená pozornost
- možnost zasažení bleskem - pastýři

Kombinovaná rizika a další rizikové faktory

Některé individuální rizikové faktory, které se zdají být zdánlivě bezvýznamné, mohou být v kombinaci velmi nebezpečné, např.:

- rizika vytvořená chybným jednáním člověka (zatížení nervového systému při souběhu několika pracovních operacích - pracovní únava, nepoužívání přidělených osobních ochranných pracovních prostředků - následné poškození zdraví, nedorozumění na pracovišti, hádky - zbytečné úrazy, rutinérství apod.),
- rizika při nesprávně umístěných a nebo chybějících bezpečnostních značení, bezpečnostní značky, tabulky, smluvené signály,
- riziko nadměrného přetížení páteře - přeceňování momentální fyzické kondice - následné dlouhodobé zdravotní problémy,

Tím, že na ošetřovatele skotu působí současně několik rizik najednou, aniž si toho je mnohdy vědom, dochází k postupné celkové únavě organismu a to je výsledek toho, že u zaměstnanců živočišné výroby je vyšší celková nemocnost v porovnání s jinými pracovišti v zemědělství.

Chovatel si dle výše uvedených vzorů doplní rizika dle druhů chovaných zvířat a technologie strojního zařízení.

Upozorňuji, že vyhledávat rizika a navrhopvat pracovní činnosti do rizikových kategorií je oprávněn pouze ten, kdo k tomu má odbornou způsobilost !!!

Bezpečné zásady některých dalších pracovních postupů

VAZNÉ STÁJE:

- ošetřovatel při vstupu do stáje nejdříve pozdraví
  - po vstupu do stáje provede ošetřovatel nejdříve kontrolu stavu, to znamená, projde celou stáj, zkontroluje, zda je vše v obvyklém stavu, včetně používané mechanizace
  - pokud zjistí, že je některé dobytče odvázané, navede ho na místo a uváže ho
  - pokud zjistí u některého dobytčete neobvyklé chování - nemoc, oznámí to chovateli
  - pokud dobytče leží a ošetřovatel potřebuje, aby vstalo, nejdříve ho osloví, popřípadě se ho dotkne rukou a vyčká, až dobytče vstane, nesmí se vstupovat mezi ležící a stojící dobytče - nebezpečí úrazu
  - po odklizení hnoje a podestlání je nutno provést očištění chodeb
  - po založení krmiva je rovněž nutno provést očištění chodeb
  - všechny průchozí komunikace je zapotřebí udržovat v čistém a pokud možno v nekluzkém stavu
  - každé dospělé dobytče musí být řádně uvázáno za šíji tak, aby ho úvazek nezraňoval
  - při převádění zvířat pomocí šňůry se tato nesmí omotávat kolem ruky
  - při přehánění a nahánění pomocí uliček ze zábran musí být ošetřovatel mimo tuto uličku za zábranami
  - pomáhat při veterinárních zákrocích mohou pouze ošetřovatelé, na které jsou zvířata navyklá
  - ke zvířatům je zapotřebí přistupovat klidně, zvířata se nesmí být ani nijak týrat nebo znervózňovat
  - při nakládání zvířat asistují především ošetřovatelé, na které jsou zvířata navyklá
  - pokud se zjistí ve stádě nepokojné zvíře nebo částečně zdivočelé, je povinnost ošetřovatele upozornit na tuto skutečnost chovatele a takové zvíře je nutno vyřadit z chovu
  - při práci v dojárně je nutno pracovat dle návodu k obsluze od výrobce a dle určených pokynů chovatele
  - při nahánění dojníc do dojírny je zapotřebí postupovat klidně a s rozvahou
  - dobytek je zapotřebí pravidelně čistit (dle určených termínů chovatelem), při této činnosti je zapotřebí dbát zvýšené opatrnosti
  - chovatel určí ošetřovatelům termíny udržování pořádku na pracovišti a v blízkém okolí, ometání pavučin, mytí oken a osvětlení
- + bližší popis práce stanoví chovatel dle místních podmínek a prokazatelně s ním seznámí ošetřovatele.

VOLNÉ USTÁJENÍ

- mezi dobytek na volném ustájení není přípustné, aby ošetřovatel vstupoval sám mezi volně se pohybující stádo. Při nezbytnosti vstupu je nutné jištění další osobou.
  - pokud je prováděno přehánění použijí se zábrany
  - při otvírání brány nebo vrat z volné stáje musí být ošetřovatel bezpečně chráněn otevřenými vraty a nebo bránou a řešení musí být takové, aby nebyl přimáčknut (např. ke zdi)
  - pokud by bylo nutné vstoupit do kotce nebo sekce pro býky ve výkrmu, musí být zajištěna ústupová cesta a musí být přítomna další osoba
  - při vážení volně ustájených zvířat nebo jejich nakládání při vyskladňování by měli asistovat především ošetřovatelé, na které jsou zvířata zvyklá, musí se postupovat klidně a zvířata nezervozňovat, nesmí se bít.
  - při veterinárních zákrocích, inseminaci a léčbě, musí být přítomen pouze ošetřovatel, na kterého je dobytče zvyklé, zakazuje se pro tyto práce používat jiné zaměstnance
  - při nahánění krav do dojírny musí být ošetřovatel chráněn a zdržovat se za zábranami
  - ošetřovatelé nesmí ke stádu vodit rodinné příslušníky, zejména děti !!!
  - v případě vzniku mimořádné události musí ošetřovatel toto ihned oznámit chovateli
  - při úhynu zvířete na volném ustájení (v hale), nesmí sám ošetřovatel vstupovat mezi stádo, chovatel musí určit bezpečný postup pro vyproštění uhynulého zvířete
- + bližší bezpečné pracovní postupy určí chovatel dle místních podmínek a prokazatelně s nimi seznámí ošetřovatele!!!

--- doplnit dle vlastních podmínek --

VOLNÉ USTÁJENÍ - přítomnost plemenného býka ve stádě

- tento způsob je používán při volném ustájení dojníc, jalovic buď ve stájích nebo ve volné přírodě
- chovatel musí seznámit všechny své zaměstnance s přítomností plemenného býka ve stádě
- pro ošetřování plemenného býka jsou určeni zvláště poučení ošetřovatelé, kteří jsou podrobně seznámeni s jeho vlastnostmi
- před započítím dojení musí být býk oddělen od stáda a až po skončení dojení může být do stáda vpuštěn
- při přehánění je zapotřebí postupovat co nejklidněji, aby se býk nestal nebezpečným
- pokud by se u býka projevil známky neklidu, nervozity, nesmí se k němu ošetřovatel přibližovat (projevuje se to tím, že býk má předkloněnou hlavu k zemi, výrazně funí a hrabe přední nohou po zemi)

- při nebezpečí musí ošetřovatel ihned opustit stádo nejkratší cestou
  - pastviny s tímto způsobem odchovu musí být označeny výstražnou tabulkou „Přísný zákaz vstupu“
  - chovatel stanoví bezpečný pracovní postup pro případ odchytu plemenného býka na pastvě nebo na volném ustájení
  - býk se vodí výhradně na vodící tyči, která se upevňuje do nosního kroužku
- + Chovatel stanoví další bezpečné pracovní postupy dle místních podmínek.

PASENÍ SKOTU

- pozemky, na kterých se pase skot, musí být zajištěny buďto pevnou ohradou nebo pomocí elektrického ohradníku
- přehrazené účelové komunikace nebo chodníky musí být zřetelně označeny výstražnou tabulkou „POZOR Elektrický Ohradník“
- veřejné komunikace se nesmí přehrazovat
- ohrazení musí být pravidelně kontrolováno a opravováno
- používání silnic a veřejných komunikací k přehánění zvířat se musí řídit dle § 60 Zákona č 361/2000 Sb., chovatel musí pro tento případ vypracovat bezpečný pracovní postup, který bude v souladu s výše uvedeným zákonem
- stádo ve volné přírodě musí být chovatelem pravidelně kontrolováno.

NAKLÁDÁNÍ a převoz skotu

- přeprava skotu se smí provádět pouze na typových dopravních prostředcích
  - nakládání na dopravní prostředek se provádí pomocí upravených pevných nebo převozních ramp a nebo pomocí sklopných zadních čel
  - nakládku a vykládku dobytka mohou provádět pouze zvlášť k tomu poučení zaměstnanci
  - při nakládce a vykládce se musí postupovat s klidem a dobytek se nesmí bít ani jinak týrat
  - při převozu musí řidič jet dle určených pokynů chovatelem nebo dopravcem
- + Chovatel nebo dopravce určí bezpečný pracovní postup pro nakládku, přepravu a vykládku dobytka.

Další specifika při chovu hospodářských zvířat :

+ Chov a ošetřování plemenných býků

Ustájení

Do stáje, kde jsou ustájeni plemenní býci, je povolen vstup pouze chovatelům a ošetřovatelům a odborným veterinárními lékaři, paznehtáři.

Před vstupem do stáje se oprávněná osoba přesvědčí, zda není některý z býků uvolněn z úvazku, nebo zda není mimo box. Při vstupu na sebe musí upozornit hlasovým znamením, na které jsou zvířata zvyklá (zavolání, oslovení, písknutí).

Ve stáji musí být plemenní býci uvázáni dvěma vazáky za pevný obojek. Podle charakteru býka se provádí i fixace za nosní kroužek, která však nesmí bránit volnému pohybu býka při lehání, vstávání, přijímání potravy a pití. Při ustájení v boxu je nutno dbát na to, aby byl box bezpečně uzavřen a bylo zabráněno úniku býka mimo box.

Plemenný býk musí být uvázán na kožený obojek dvěma řetězy a nebo pevnými řemennými popruhy, které jsou provlečeny přes ocelové kruhy. Na konci vázacích prostředků musí být kotva, například válce z tvrdého dřeva. Ocelové kruhy musí být převlečeny přes pevně ukotvené ocelové tyče. Ocelové kruhy vázání býka musí být provléknuty přes rohy. Vázání býků musí být pevné, aby vydrželo nárazové zatížení. Je zakázáno uvazovat plemenné býky k dřevěným žlabům a nebo nedostatečně ukotveným kovovým tyčím. Při uvazování, odvazování nebo vyvádění plemenného býka musí být přítomen mimo ošetřovatele další zaměstnanec, aby v případě potřeby mohl ošetřovateli poskytnout pomoc.

Pokud je býk volně v boxu, musí ho ošetřovatel před výkonem práce v boxu nejdříve uvázat. Do boxu může vstupovat pouze za přítomnosti další osoby. Box musí mít dveře konstruovány na rychlé zavírání a musí mít bezpečné jištění z venkovní strany. Pro bezpečné ovládání se býkům nasazují nosní kroužky a to nejdříve ve věku 10 měsíců. Nosní kroužek nasazuje veterinární lékař za fixace ošetřovatelů. Vyměnit vadný kroužek může ošetřovatel nebo chovatel.

K vedení plemenných býků se musí používat vodící tyč o délce 1,5 m s roubíkem. Nasazení vodící tyče na nosní kroužek vyžaduje použití chytacího háčku. Těžce ovladatelní býci musí být vedeni dvěma ošetřovateli za použití dvou vodících tyčí.

Býk na pastvě musí být uvázán na 6-8 m dlouhém pevném laně nebo na řetězu s ocelovým kruhem, který je pevně ukotven například v betonové kostce. Při hromadném převádění plemenných býků musí být tyto vzájemně uvázáni přes ohlávky, nosní kroužky.

Ošetřovatelé plemenných býků při všech druzích ustájení nebo na pastvě mohou být pouze zdravotně způsobilí muži starší 18 let !!!

Výkrm býků

Býci ve výkrmu ustájení ve vazných stájích musí být pevně a bezpečně uvázáni. Ustájení býků ve výkrmu ve věku nad 12 měsíců může být jen ve stájích s krmnými a hnojnými chodbami.

Stájové prostory pro výkrm býků musí být vybaveny dvojitými vstupními dveřmi nebo jednoduchými s horní otevíratelnou částí k pozorování stáda ve stáji. Dvojité dveře musí mít vnitřní část zamřížovanou a venkovní pevnou.

Ošetřovat a obsluhovat býky ve výkrmu starší 12 měsíců mohou i ženy po dosažení 20 let věku, které mají fyzické předpoklady pro tuto práci za následujících podmínek:

- technologie krmení je z krmné chodby a úklid hnoje je z hnojných chodby

- ustájovací prostor je vybaven napáječkami a technologie ošetřování nevyžaduje pracovat v těsné blízkosti býků
- zákroky na zvířatech, uvazování, odvazování, přehánění, nakládání, fixaci při veterinárních zákrocích a likvidaci mimořádných příhod vykonávají výhradně muži starší 18 let
- čišťení býků je povoleno za přítomnosti další osoby
- ošetřování a obsluha býku ve volném ustájení je povolena výše uvedeným ženám za podmínek, že nebudou mezi volně ustájené býky do kotců vstupovat
Před vstupem do stáje s výkrmem býků je nutno se přesvědčit, zda nedošlo k odvázání nebo volnému pohybu býků po stáji. Samotný ošetřovatel nesmí do stáje vstupovat. Mezi býky vstupuje ošetřovatel pouze za přítomnosti další osoby.

Zvýšené opatrnosti je zapotřebí dbát při fixaci býků při veterinárních zákrocích. Ošetřování paznehtů mohou provádět pouze k tomu účelu vyškolení pracovníci pod odborným dozorem zootechnika nebo chovatele.

Zvlášť nebezpeční jedinci musí být z chovu a nebo výkrmu vyřazeni!!!

Další bezpečné pracovní postupy při chovu plemenných býků a býků ve výkrmu určí ošetřovatelům chovatel.

Inseminace skotu

Inseminaci skotu mohou provádět pouze odborně způsobilé osoby a odborní pracovníci veterinární služby.

Chovatel musí pro inseminaci skotu zajistit:

- ochranu zaměstnanců provádějících inseminaci před extrémně nepříznivými povětrnostními vlivy počasí, před průvanem
- dostatek teplé vody, mycích a dezinfekčních prostředků
- pracovníky pro fixaci skotu a fixační pomůcky
- pro inseminaci ve volném ustájení a na pastvě jednoduchá připouštědla s přístřeškem a v zimním období potřebné zázemí.

Ve velkokapacitních chovech na volném ustájení, v experimentálních ověřovacích chovech, kde nejsou fixační místa k provádění inseminace a pro vyšetřování březosti, lze toto provádět když:

- je celé stádo dojnic odrohováno
- dobytče je zahráno do boxu
- neprobíhá krmení krav
- jsou přítomní dva fyzicky zdatní zaměstnanci, kteří zajišťují bezpečnost práce inseminační technikou, podle jeho pokynů pomáhají při provádění inseminace nebo při vyšetření březosti, odběru krve a podobně.

Inseminační technik si dále dohodne bližší organizaci práce při inseminaci přímo s chovatelem.

KONĚ

RIZIKA spojená s chovem koní:

- kopnutí zadníma nohama koně
- zranění předníma nohama vzpínajícího se koně
- při vstupu do kotce nebo stání bez ohlášení přimáčknutí, povalení, pokopání při vstupu mezi volně ustájené klisny – povalení, kopnutí, pošlapání
- kousnutí koněm, který má zlozvyky
- pád z koně při výcviku, potahání koněm při zaklesnutí nohy ve třmenu
- potahání při vedení koně
- šlápnutí koněm na nárt nohy
- při jízdě v terénu zranění hlavy nebo těla o větve stromů
- zranění při zapřahání a nebo vypřahání koní (brička, vůz, polní nářadí)

Opatření proti výše uvedeným rizikům:

- zásadně před přístupem ke koňovi je zapotřebí ho oslovit
- vyhýbat se blízkosti koňského zadku
- dodržovat zásadu klidného chování
- nebít a jinak neubližovat koňům
- používat přidělené ochranné prostředky (přilbu)
- agresivní a nepřispůsobivé koně vyřadit s chovu

Ustájení koní :

- ve vazných stájích, to je na stáních, oddělených od sebe dřevěnou přepážkou a uvázání za stájovou ohlávku dvěma vazáky, které jsou opatřeny závažím a volně procházejí vazacími kroužky v boxech, kde se kůň pohybuje volně a uvazuje se při čistění nebo při veterinárních zákrocích
- ve volném ustájení – pouze klisny se hříbaty
- ve výběžích na pastvinách – musí být pevné dřevěné ohrady
- hřebce na pastvě se doporučuje uvázat na lano nebo řetěz s ukotvením
- koně se zlozvyky se umisťují tak, aby nebylo ohroženo blízké okolí, ustájovací místo se označuje výstražnou tabulkou, která upozorňuje na zvýšené riziko při ošetřování. Ošetřovatelé musí být na chování takovýchto koní zvlášť upozorněni a poučeni, jak mají při ošetřování postupovat, aby se riziko minimalizovalo
- ve stáji je nutno dodržovat pravidelný režim, čistotu o klid
- vstup cizích osob do stáje je možný pouze v doprovodu ošetřovatele nebo chovatele
- s koňmi se zachází klidně, rozhodně a opatrně
- před vstupem do stání nebo do boxu se ošetřovatel musí ohlásit hlasem, oslovit koně jménem, USTUP a podobně
- až kůň ustoupí, je teprve možno vstoupit na stání nebo do boxu
- při vedení koně jde ošetřovatel vždy po levé straně

Výcvik koní

- koně se vodí na vodítku, vodícím řemenu, oprati, otěži nebo lonži, které nesmí být omotány kolem ruky ani kolem těla. Pokud se vede osedlaný kůň, musí být třmeny vytaženy nebo přehozeny přes sedlo
  - pro výcvik jezdeckých koní musí být vypracován výcvikový plán
  - pro první osedlání je nutno zajistit zkušené a odpovědné jezdce a dohled způsobilé osoby
  - při jezdeckém výcviku je nutno používat jezdeckou výstroj a ochrannou přilbu
  - plavení koní se provádí pouze pod dozorem zkušené osoby
  - jezdci, kteří plavení provádějí, musí být upozorněni, aby dbali na to, aby se plaveným koním nedostala voda do uší
- + Plemenní hřebci – připouštění klisen
- ošetřování plemenných hřebců musí být svěřeno jen zkušeným a stálým ošetřovatelům
  - při změně ošetřovatele je nutný odborný zácvik, aby byl nový ošetřovatel seznámen s návyky hřebce
  - nesnášenliví hřebci se musí při ježdění pod sedlem vést, nebo se ježdění musí provádět odděleně od ostatních koní
  - nespolehliví a neovladatelní hřebci musí být při výcviku vedeni na dlouhé oprati
  - hřebci se musí předvádět vedením na jednoduché uzdečce s otěží 3m dlouhé, nebo na ohlávce s obnoskem předvádění hřebce je z jeho levé strany
  - temperamentní a těžko ovladatelní hřebci se předvádějí dvěma ošetřovateli
  - jezdit v terénu na hřebcích mohou pouze zkušení jezdci
  - k tahu lze použít pouze hřebce, kteří při výkonnostních zkouškách prokázali spolehlivost v tahu a dobré charakterové vlastnosti
  - ošetřovatelé plemenných hřebců mohou být výhradně muži
  - při připouštění klisny je hřebec veden na jedné nebo dvou otěžích a musí být přítomni dva ošetřovatelé
  - ošetřovatelé musí dbát na to, aby nebyli zasaženi předními nohama hřebce nebo zadními nohama klisny
  - před připouštěním musí být klisna, s výjimkou plnokrevné klisny spoutána pevnými provazy na zadních nohách ve spěnkách, přičemž konce provazů musí být protaženy pod břichem klisny mezi přední nohy, převedeny přes kohoutek a spojeny s předprsím lehce rozvazatelnou smyčkou
  - plnokrevná klisna musí mít při zapouštění na zadních nohách plstěné chrániče a přední nohu ve zdvižené poloze fixovanou popruhem
  - zkoušení klisen lze provádět jen u zkušební stěny a klidnými hřebci, kteří musí mít postroje jako při předvádění
  - hřebec se nesmí na připouštění pustit přímo ze stáje

+ Kování koní

- koně smí kovat pouze odborně způsobilý a zkušený podkovář, který je odpovědný za bezpečný pracovní postup při kování
- místo pro podkování koní musí být dostatečně osvětlené, volné, bez překážek v pracovním prostoru

- v průběhu kování musí být kůň uvázan za ohlávku
- bázlivý kůň musí být držen dalším ošetřovatelem nakrátko u hlavy
- koně se zlovykem kousání musí mít při kování nasazeny náhubky
- ošetřovatel koní je povinen před kovářem upozornit podkováře na nebezpečné zlovyky koní
- při kování je ošetřovatel povinen pomáhat podkováři a řídit se jeho pokyny
- podkované koně podkovami se šroubovými ozuby (štulnami) pro zimní období, musí mít tyto ozuby po příchodu do stáje odšroubovány
- ošetřovatel je povinen provádět pravidelnou kontrolu pevnosti podkov na kopytech koní

+ Další pracovní postupy a organizace práce s koňmi

- jakýkoliv přístup ke koni si vyžaduje nejdříve jeho oslovení nejlépe jeho jménem
- při čistění koně ohlávka zůstává na hlavě koně
- profesi kočího může vykonávat pouze zdravotně, tělesně a duševně způsobilá osoba, starší 18 let
- výcvik mladých koní v tahu a pod sedlo mohou vykonávat pouze osoby s praktickými zkušenostmi
- jízda se spřežením v silničním provozu podléhá platným dopravním předpisům
- při řízení koňského spřežení nesmí kočí opatě pustit z rukou
- opatě nesmí volně viset nebo být spuštěné, kočí je musí držet mírně napnuté
- opatě se nesmí omotávat kolem rukou nebo kolem těla
- před zapřažením koní do vozu musí kočí nejdříve zkontrolovat technický stav celého vozu a zejména funkčnost BRZD!!!
- při zapřahání koní musí být vůz zabrzděný
- koně v zápřahu se nesmí nechat bez dozoru
- kočí pro práci se spřežením v dopravě po silnici musí být prokazatelně seznámen a zaškolen z dopravních předpisů, které se týkají koňských potahů v dopravě
- hromadnou přepravu osob koňským spřežením může vykonávat kočí po dosažení 20 let s nejméně dvouletou praxí s koňským spřežením
- na potahovém voze se smí přepravovat nejvíce 10 osob
- přepravované osoby musí sedět na lavici nebo na podlaze vozu
- v průběhu nakládání materiálu na potahový vůz musí být opatě zavěšeny v dosažitelné vzdálenosti kočího ze strany nakládky
- před pojížděním při nakládce nebo vykládce musí kočí upozornit osoby přítomné v dosahu potahového vozu
- potahový vůz není dovoleno přetěžovat nad stanovenou nosnost a výkon tažné síly koňského spřežení
- při krmení zapřažených koní musí být odepnuty vnější postraňky
- za zadní část potahového vozu mohou být uvázáni nanejvýš dva koně
- po veřejných komunikacích lze vést bez postrojů vedle sebe maximálně dva koně
- postroje koní musí kočí pravidelně kontrolovat a udržovat
- postrojovat koně do vadných postrojů je zakázáno
- před postrojením koně musí ošetřovatel koně nejdříve nauzdit a obrátit hlavu do stájové chodby
- při vyvádění koně ze stáje musí být ošetřovatel po jeho levé straně
- postraňky, opatě, otěže nesmí být vláčeny po zemi

- třmeny při vyvádění osedlaného koně nesmí volně viset
- v letním období se postroj koní musí doplnit čabraky na prsou pro odhánění hmyzu
- ocas a hřívá koní se v letním období nesmí neúměrně zkracovat

Označování hříbat

- místo pro označování hříbat (kapalným dusíkem, pálení žehem) musí být volné, bez hluku a překážejících předmětů, které by mohly způsobit zranění zaměstnanců nebo zvířat
- značení hříbat se provádí u matky
- při nežádoucím temperamentu matky se značení provádí mimo ni
- hříbě je k zákroku přiváděno na ohlávce s vodítkem, klisna na ohlávce s udidlem a vodítkem
- hříbě je fixováno dvěma muži, z nichž jeden zvedne hříběti hlavu a uchopením kolem krku zabraňuje pohybu vpřed, vzpínání a uskakování
- druhý pomocník uchopí ocas hříběte a jeho zvednutím fixuje zád' hříběte
- pokud je hříbě u matky, fixuje se tak, aby stálo levým bokem u matky
- jeden pomocník fixuje matku za ohlávku
- pracovník, který provádí značení, musí přistupovat vždy ze strany, směrem od hlavy a upozorňuje pomocníky na prováděné úkony
- označování se musí provádět bez násilností na hříběti
- fixace je nutná po celou dobu označování
- po skončení označování se fixace pomalu uvolní a hříbě se odvede
- při označování se v blízkosti nesmí zdržovat nepovolané osoby
- značkovací čísla a nádobu s tekutým dusíkem je třeba mít v bezpečné vzdálenosti a zajistit proti převrácení
- při práci je zapotřebí dodržovat zásady bezpečnosti práce s kapalným dusíkem, se kterými musí být zaměstnanci prokazatelně seznámeni
- zaměstnanec, který provádí značení, musí být vybaven předepsanými osobními ochrannými pracovními pomůckami (pracovní oděv, rukavice s teplou vložkou, pracovní obuv, gumové holinky, gumovou zástěru, ochranný obličejový štít), při nalévání dusíku nutno použít rukavice a ochranný štít.

Závěrem upozorňuji na jednu závažnou skutečnost, která platí obecně při zacházení se všemi zvířaty, ve zvýšené míře u koní a psů. Ten, kdo chce pracovat se zvířaty, musí vědět, že s nimi musí zacházet vlídně, klidně, ale rázně a důsledně. Musí zachovávat nezbytnou opatrnost, ale nesmí mít strach. Má-li ošetřovatel strach, třeba i povědomě a nechce si to připustit, vylučuje přece ve zvýšené míře pot. Zvíře, které má daleko jemnější čich, toto velmi rychle vycítí a vyvolá to v něm změnu chování. Vlastní strach člověk nezamaskuje ani surovým chováním. Surový a hrubý přístup ke zvířeti může z klidného jedince rychle udělat agresivního jedince. Náprava je potom velmi těžká a v mnohých případech i nemožná.

Chov prasat

RIZIKA spojená s chovem prasat

- uklouznutí na mokré podlaze - pády

- zakopnutí o nerovnosti
- chybějící ochranné kryty na krmných automatech
- kousnutí prasetem
- přiřazení pracovníka zábranou k pevné překážce
- nepoužívání přidělených ochranných pracovních prostředků
- používání vadného nářadí
- riziko při zapouštění prasnic – napadení kancem
- možnost úrazu při přehánění a nakládání prasat
- možnost úrazu při odstavování selat

Pracovní postupy a organizace práce

- před započítím práce musí ošetřovatel prohlédnout celou stáj a zkontrolovat stádo – jeho zdravotní stav
- zároveň provede kontrolu bezpečného stavu techniky a zařízení v celé stáji
- při přehánění prasat se ošetřovatel pohybuje výhradně za skupinou v zadu
- při ošetřování prasnic se selaty je nutno zachovat klid a zvýšenou opatrnost
- při odstavu selat od prasnice je nutná přítomnost dalšího ošetřovatele
- před krmením je ošetřovatel povinen vyčistit žlaby od zbytků krmení
- při čistění kotců nebo výběhů za přítomnosti prasat nebo kanců je nutná přítomnost další osoby
- při ošetřování prasat nesmí ošetřovatel používat násilí
- plemenní kanci musí být umístěni v oddělených kotcích nebo v boudách, takto ustájení kance mohou obsluhovat ženy
- kastraci kanečků smí provádět pouze odborně způsobilí zaměstnanci za pomoci dalších poučených osob
- v chovech kanců musí být k dispozici fixační pomůcky
- k vedení kance se používá vodící prut
- při veterinárních zákrocích u kanců musí provádět fixaci dva ošetřovatelé
- používají se fixační prostředky (nosní kleště, lněný provaz s čelistní smyčkou, aj.)
- připouštění kance k prasnici smí provádět pouze zkušený ošetřovatel a to za pomoci další osoby a starší 18 let
- k přepravě kanců se používá pevná klec s plnými čely a dřevěnou podlahou
- odběr semene se smí provádět pouze v odběrovém kotci s atrapou, odběr provádí zaškolený technik
- k prasnicím v období jejich říje nebo kojení se nesmí bez přítomnosti ošetřovatele přibližovat jiné osoby
- při odklizení výkalů z kotců se musí používat k tomu určené pracovní pomůcky a kotce se musí vydezinfikovat
- při odklizení uhynulých selat nebo prasat se musí postupovat dle určeného postupu, na uhynulá zvířata se nesmí sahat holou rukou a po odklizení z kotce se musí toto zvíře uskladnit v kafilerním boxu
- každý úhyn nutno ihned nahlásit chovateli
- stáje je nutno pravidelně větrat, aby nevznikala vysoká koncentrace plynů

Každý chovatel vypracuje podrobné bezpečné pracovní postupy na všechny pracovní činnosti a seznámí s nimi prokazatelně všechny ošetřovatele.

Chov ovcí a koz

RIZIKA spojená s chovem ovcí a koz

- pády ošetřovatelů na kluzkém, mokřím nebo namrzlém terénu
- nebezpečí napadení beranem – trknutí
- poranění o rohy beranů a koz
- přiražení beranem k pevné překážce
- zranění při výstavbě ohrad

Pracovní postupy při chovu ovcí a koz

- při ošetřování ovcí a koz mohou být zaměstnávány ženy s výjimkou stavění košárů, nakládání a vážení ovcí, koz a plemeníků
- na odlehlých vzdálených faremních salaších musí být zaměstnání 2 muži
- na práce spojené s expedicí, nakládání a vážení mimo jehňat musí být přiděleni muži
- k dojení ovcí musí být vybudován přístřešek chráněný před deštěm s pohyblivou zástěnou na návětrné straně
- klasické ruční dojení smí provádět pouze muži

Pro zajištění bezpečnosti práce a ochrany zdraví ošetřovatelů při stříhání ovcí a manipulaci s vlnou musí chovatel zajistit :

- dostatečný počet zaměstnanců
  - zastřešené místo na stříhání ovcí chráněné boční stěnou před deštěm a větrem a nekluzkou podlahou
  - zacvičené a odborně způsobilé muže pro stříhání ovcí a manipulaci s vlnou
  - lavice s oporou s nastavitelnou oporou podle postoje stříhače
  - pevná lavice musí být dostatečně široká pro manipulaci s ovcí
  - při stříhání s elektrickým strojkem musí být stříhači řádně zaškolení a zapracovaní
  - čištění stříhacích lavic se musí provádět při vypnutém elektrickém proudu
  - nože ve stříhací hlavě musí být pevně upnuté, aby nedošlo k vymrštění nože a poranění ovce nebo stříhače
  - elektrickým strojkem se nesmí stříhat při vystavení stříhače dešti
- + při pasení ovcí se mohou používat k zvlášť vycvičení a nekousaví psi
- k pasení ovcí a koz v ohradách lze používat elektrický ohradník schváleného typu, takováto ohrada musí být viditelně označena výstražnou tabulkou
  - ošetřovatele musí pravidelně provádět kontrolu ohrad
  - uhynulé jedince je nutno ze stáda ihned odstranit a ihned uvědomit chovatele, aby zajistil jejich likvidaci, nesmí být ponechány na slunci
  - na stabilních pastvinách musí být k dispozici kafilerní boxy
  - z ošetřování beranů a kozlů v hromadném chovu jsou vyloučeny ženy
  - ženy mohou tyto plemeníky ošetřovat pokud jsou individuálně v kotcích
  - berany v hromadném chovu mohou ženy krmit z volného místa za ohradou

- pokud ošetřovatel vstupuje do stáda, musí dbát zásadu, aby byl vždy k beranovi obrácen obličejem
- pro bezpečné ovládnutí plemenného berana nebo kozla je nutno používat pevný obojek s uzdou
- ošetřovat paznehty může pouze k tomu odborně vyškolená osoba za účasti ošetřovatele
- místo pro připouštění ovcí musí být ohrazené, oddělené od stáda a musí být vybaveno pro pevné přivázání bahnice, kozy
- ve stádě, kde jsou berani prubíři musí ošetřovatel dbát zvýšené pozornosti
- plemenní berani a kozli se nesmí dráždit
- při ošetřování rohatých plemen se vyžaduje zvýšená opatrnost a nezaujímat postoje, které by beran využil k zaútočení na ošetřovatele
- plemenní kozli musí být na pastvě uvázáni

Chovatel podrobně vypracuje další bezpečné pracovní postupy pro všechny druhy pracovních činností a prokazatelně s nimi seznámí všechny ošetřovatele.

Projednáno a schváleno vedením společnosti dne:

Podpis statutárního zástupce :

V ..... dne :

Projednáno v odborové organizaci dne :

Podpis předsedy :

Příloha - 1

+ Zdravotní prohlídky zaměstnanců pracujících v živočišné výrobě :

- vstupní lékařská prohlídka při nástupu do zaměstnání
- preventivní lékařská prohlídka
  - ve věku do 50 let = 1x za 5 let
  - ve věku od 50 let = 1x za tři roky
  - při dojení mléka = zdravotní průkaz
  - při výrobě sýrů = zdravotní průkaz
- mimořádné lékařské prohlídky (nákaza zvířat)

+ Školení zaměstnanců :

- vstupní školení
- zácvik a proškolení na pracovišti
- periodické školení – 1x ročně
(seznámení s bezpečnými pracovními postupy)

+ Doporučené vybavení základními osobními ochrannými pracovními prostředky - ošetřovatel hospodářských zvířat – všeobecně :

- oděv pracovní – plášť
- čepice, šátek
- gumové holinky protiskluzné
- obuv pracovní kožená s vyztuženou špicí
- zástěra gumová
- rukavice gumové, plátěné
- plášť do deště s kapucí
- ochranné brýle, štít
- respirátor (dle potřeby)

v zimním období ...dle druhu práce (krmiváři)

- šátek na krk
- kabát prošívaný 3/4ťový
- ušanka
- obuv gumová polofilcová
- rukavice teplé

(uvést charakteristiku výrobního zaměření + rozsah druhů přepravovaných nákladů, materiálů, krmiv a dalších zemědělských produktů)

Možno uvést seznam dopravních prostředků.

Možno přiložit situační plány jednotlivých středisek, farem.

Tento místní provozní bezpečnostní předpis (dále jen MPBP) upravující pracovní a technologické postupy při provozování dopravy (v zemědělské prvovýrobě přepravy jakéhokoliv nákladu na dopravních prostředcích) je zpracován na základě požadavku §§ 101 a 102 Zákoníku práce č. 262/06 Sb. ve znění Zákona č. 362/07 Sb. a ustanovení n.v.č. 168/02 Sb., kterým jsou stanoveny bezpečné pracovní a technologické postupy pro provozování dopravy při přepravě nákladů.

Tento bezpečnostní předpis je závazný pro všechny zaměstnance zaměstnavatele a pro další zaměstnance, kteří se s vědomím zaměstnavatele pohybují v jeho prostorách a areálu. Rovněž pro účastníky dopravní obsluhy a řidiče cizích firem při pohybu v areálu zaměstnavatele.

Místní bezpečnostní předpis stanovuje také bezpečné pracovní postupy při provádění oprav, kontrol, údržby a garážování dopravních prostředků s ohledem na zvláštnosti pracoviště a pracovní prostředí na možné ohrožení zaměstnanců povětrnostními vlivy a situací a na určená pravidla dorozumívání se mezi zaměstnanci při pracovních činnostech.

Místní bezpečnostní předpis je závazný pro všechna pracoviště a prostory zaměstnavatele včetně dílenských, skladových, parkovacích, míst vyhrazených pro nakládání a vykládání materiálů a na všechny provozní komunikace.

S tímto bezpečnostním předpisem musí být prokazatelně seznámeni všichni zaměstnanci v rozsahu odpovídajícím jejich pracovní náplni a činností.

Obsah dopravně provozního řádu = osnova pro zpracování.

Úvodní ustanovení

Charakteristika

1. Způsob zajištění vnitropodnikových komunikací, parkovacích ploch, odstavných a skladovacích ploch, garáží z hlediska BOZP.
2. Pohyb dopravních prostředků po vnitropodnikových komunikacích.
3. Zajištění údržby a oprav vozidel všeho druhu.
4. Organizace kontroly, školení a přezkušování zaměstnanců.

Základní ustanovení

1. Organizace vnitropodnikové dopravy
2. Vnitropodnikové komunikace
3. Parkovací plochy
4. Prostory pro nakládání a vykládku materiálů
5. Garáže
6. Základní povinnosti při provozu vozidel
7. Pravidla bezpečného provozu vozidel
8. Dílny – údržba a opravy vozidel
9. Zařízení a údržba pracovišť
10. Montážní jámy
11. Nabíjecí stanice akumulátorů
12. Přeprava zvláštních nadměrných nákladů
13. Školení a ověřování znalostí řidičů
14. Zdravotní způsobilost řidičů a ostatních zaměstnanců

Výše uvedené se vztahuje na všechna vozidla zaměstnavatele - nákladní, osobní auta, traktory, tahače, samohybné sklízecí stroje + návěsy, přívěsy, různé zemědělské přepravníky.

Úvodní ustanovení

1. Způsob zajištění vnitropodnikových komunikací, parkovacích ploch, odstavných a skladovacích ploch, garáží, dílen a dalších ploch z hlediska bezpečnosti práce a technických zařízení.
  - Provedení komunikací = šířka, povrch a jejich údržba
  - Způsob používání komunikací = rychlost, směr a způsob jízdy
  - Označení komunikací = horizontální a vertikální dopravní značení
  - Vyhrazené parkovací plochy, zákazy parkování
  - Určené prostory pro nakládku a vykládku materiálů
  - Osvětlení komunikací, nakládacích a vykládacích ploch a parkovišť
  - Úklid, údržba a opravy komunikací

2. Pohyb všech dopravních prostředků po vnitropodnikových komunikacích
  - Zákazy nebo příkazy vjezdu nebo vstupu do určených objektů nebo prostorů
  - Omezení pohybu vozidel při určitých situacích (námraza, blátitý terén, stavební práce ...)
  - Přeprava zvláštních nákladů = převoz dlouhého dříví, přeprava nadměrných zemědělských strojů, převoz strojů na podvalnicích
  - Pohyb speciálních vozidel po komunikacích (přepravní poloha)
  - Pohyb cizích vozidel a osob v prostorách zaměstnavatele
  - Přeprava zaměstnanců po areálu zaměstnavatele

3. Zajištění údržby a oprav vozidel
  - Přistavení vozidla do opravy, provádění oprav
  - Způsob odtažení nepojízdného vozidla
  - Garážování

4. Organizace kontroly, školení a ověřování znalostí zaměstnanců
  - Organizace kontroly dodržování tohoto bezpečnostního předpisu a dalších předpisů BOZP
  - Zajištění školení a přezkušování zaměstnanců
  - Zajištění zdravotní způsobilosti k práci = lékařské preventivní prohlídky zaměstnanců ... řidičů
  - Příslušná ustanovení tohoto bezpečnostního předpisu jsou závazná pro vozidla i zaměstnance cizích zaměstnavatelů a jiných podnikajících osob, kteří provádí činnost na pracovištích zaměstnavatele a pohybují se po

vnitropodnikových komunikacích, vjíždějí do provozních a dalších objektů.

Základní ustanovení

1. Organizace vnitropodnikové dopravy zaměstnavatele.

Zaměstnavatel používá tyto základní druhy vnitropodnikové dopravy:

(konkrétně vypsát dle druhu výroby a zaměření)

- Přeprava osob referentskými – technologickými vozidly
- Přeprava nákladů technologickými vozidly(náhradní díly, drobné výrobky...)
- Přeprava nákladů , stavebních hmot nákladními automobily
- Přeprava nákladů, krmných produktů ... traktory na přívěsech, návěsech, přepravnících
- Přeprava nákladů speciálními jednoúčelovými mechanismy – fekály, krmné vozy, jednoúčelové návěsy (rozmetadla, soupravy na převoz dříví, návěsy na přepravu balíků)
- Práce s traktory, samohybnými zemědělskými stroji, mechanizačními prostředky, zemní stroje, nakladače,
- Práce v dílnách s opravárenským zařízením
- Práce se zvedacím zařízením, hydraulické ruky, navijáky a jiná zvedací zařízení
- .....

Každý výrobní úsek, provoz, středisko, farma, pracoviště, které využívá jakýkoliv druh vnitropodnikové přepravy nákladů a dopravy materiálů a provádí údržbu a opravy mechanismů a dopravních prostředků je povinno dopracovat bezpečné pracovní postupy na své vlastní podmínky a zajistit bezpečnost a ochranu zdraví při práci svých zaměstnanců tak, jak stanoví příslušná legislativa BOZP :

- příslušná ustanovení o ochraně zdraví a bezpečnosti práce ze Zákoníku práce č. 362/07 Sb. v platném znění
- nařízení vlády č. 11/02 Sb. bezpečnostní značky a signály, jejich význam a rozmístění
- nařízení vlády č. 168/02 Sb. organizace práce při provozování dopravy
- nařízení vlády č. 378/01 Sb. bezpečný provoz a používání strojů a zařízení
- Zákon č. 361/2000 sb. ve znění Zákona č. 411/05 Sb. v platném znění = silniční zákon
- Nařízení vlády č. 101/05 Sb. BOZP budov, strojů a zařízení
- Návody k obsluze strojů a zařízení od výrobců v české řeči (nákladní a osobní automobily, speciální automobily, traktory a samohybné zemědělské stroje a zařízení, dílenské stroje a zařízení ....

- Místní bezpečnostní předpis = dopravně provozní řád.

Bezpečné pracovní a technologické postupy při provozování dopravy organizuje zaměstnavatel prostřednictvím pověřených vedoucích pracovníků (mechanizátor, agronom, zootechnik, vedoucí dílen...).

Uvedení pracovníci odpovídají za bezpečný provoz vozidel, bezpečné pracovní postupy při provozování dopravy dle platných předpisů, pokynů výrobce a vnitřního bezpečnostního předpisu pro provozování dopravy.

Zejména jsou odpovědni za:

- Bezpečný provoz všech vozidel a ochranu zdraví a bezpečnost při práci osob na vnitropodnikových komunikacích
- Řádný technický stav všech komunikací pro dopravu a přepravu, pro chodce ve středisku, za které jsou odpovědni, označení dopravními značkami a výstražnými tabulkami
- Průběžné zajištění oprav komunikací a určených prostor pro nakládku a vykládku a pro parkování
- Pravidelné čištění komunikací a kanalizačního systému
- Osvětlení komunikací, zejména v místě nakládky a vykládky a na parkovištích, kde je nutno provádět připojování a odpojování přívěsných agregátů, přívěsů, návěsů.
- Barevné označení vozidel nátěrem dle nařízení vlády č. 11/02 Sb.
- Školení a přezkušování pracovníků podílejících se svou pracovní činností na provozních podmínkách
- Zajištění zdravotní způsobilosti zaměstnanců k práci
- Ustanovit řádně poučeného zaměstnance pro potřeby řidičů při odborném navádění při couvání, otáčení, při nakládce a vykládce materiálů, při připojování a odpojování přípojných vozidel, neseného polního nářadí
- Vybavení všech zaměstnanců předepsanými osobními ochrannými pracovními prostředky v návaznosti na rizika
- Podrobné určení bezpečných pracovních postupů a prokazatelné seznámení se všemi riziky.

2. Vnitropodnikové komunikace :

- a) Meziobjektové komunikace jsou komunikace pro přepravu osob a nákladů uvnitř provozů zaměstnavatele a mezi jednotlivými provozů. Stav těchto komunikací je rozhodující činitel pro zajištění bezpečného provozu vozidel. Za bezpečný stav komunikací odpovídají jednotliví vedoucí hospodářských jednotek a provozů. Tato odpovědnost spočívá především v zajištění řádné

údržby a oprav, řádného osvětlení, vybavení dopravními značkami a výstražnými tabulkami v souladu s tímto bezpečnostním předpisem. Rovněž odpovídají za čišťení komunikací, posyp, odstraňování náledí, bláta, úklid sněhu. Případná překážka na komunikaci musí být řádně označena a osvětlena. Skladování jakéhokoliv materiálu je na těchto komunikacích zakázáno.

Zúžené komunikace a průjezdy označit dopravní značkou (zúžený profil) nebo dopravní značkou (jednosměrný provoz).

Na vnitropodnikových komunikacích musí být dle hustoty provozu a stavu komunikací snižená rychlost jízdy (30, 20, 10 km/hod.)

b) Objektové komunikace :

Jsou komunikace uvnitř jednotlivých objektů, ve skladech, dílnách, manipulačních skladech, komunikace spojující objekty živočišné výroby. Tyto komunikace jsou zpevněné, šířka je dle stavební úpravy jednotlivých objektů od 3 do 5 m.

Po těchto komunikacích musí všechna vozidla jezdit vpravo, platí pravidlo přednosti zprava, pokud nejsou komunikace označeny dopravními značkami. Vedoucí hospodářské jednotky stanoví omezenou rychlost dle charakteru a hustoty dopravy (20 – 10 km/hod). Pokud je omezená rychlost stanovena, tak platí v celém areálu střediska, farmy.

Na komunikacích musí být vyznačeny úseky, kde je zákaz stání a parkování, za účelem zajištění plynulého provozu dle výrobního zaměření.

Všechny tyto komunikace musí být řádně osvětleny. Za úklid, údržbu a opravy komunikací odpovídá příslušný vedoucí.

Zúžené komunikace musí být opatřeny dopravní značkou (zúžený profil nebo jednosměrný provoz).

3. Parkovací plochy :

Parkovací plochy používané v jednotlivých výrobních jednotkách, střediscích, farmách jsou rozděleny následovně.

a) středisko mechanizace =

- soukromá vozidla zaměstnanců a vozidla návštěv mají vyhrazenou parkovací plochu před střediskem na zpevněné ploše za silnicí
- Vjezd do střediska je označen dopravními značkami = zákaz vjezdu mimo vozidla firmy, omezená rychlost jízdy, zákaz vstupu nepovolaných osob
- Služební referentská vozidla parkují před administrativní budovou uvnitř střediska
- Parkovací plochy pro techniku jsou vymezeny za areálem dílen následovně:
  - prostor pro parkování nákladních aut, návěsů a přívěsů
  - prostor pro parkování traktorů je v samostatných garážích
  - prostor pro parkování samohybných jednoúčelových zemědělských strojů je za garážemi v hangáru
  - prostor pro parkování pluhů, techniky pro úpravy půdy, pro přihnojování a setí, sklízecí technika pro seno a slámu, lisy, vleky a návěsy + speciální přepravníky je vymezen mezi garážemi a hangárem.

Veškerá parkovaná technika musí být v čistém stavu, vjezd do střediska je povolen pouze s očištěnou technikou bez hlíny a jiných nečistot.

Vjezd vozidel cizích firem se provádí výhradně přes vrátnici, nebo až po telefonickém domluvě s příslušným vedoucím.

(dovoz PHM, odvoz odpadů, odborné firmy)

Evidence vozidel cizích firem musí být vedena v knize příjezdu a odjezdu. Pokud vrátnice není, povolení musí zaevidovat příslušný vedoucí. Řidiče těchto firem je zapotřebí seznámit s tím, kde se mohou pohybovat a kde mají zakázaný přístup.

Parkování vozidel a techniky mimo vyhrazená místa je zakázáno.

(obdobně se zpracuje parkování techniky a vozidel na jiných výrobních jednotkách, střediscích, farmách)

4. Prostor pro nakládání a vykládání materiálů – doprava nákladů :

Vymezení těchto prostorů je zapotřebí řešit individuálně podle místních podmínek na jednotlivých výrobních jednotkách, střediscích, farmách. Je zapotřebí určit stálá místa pro nakládku a vykládku a místa pro stálé skladování. Například stálé místo pro vykládku a nakládku dřevěných nebo kovových výrobků, nakládací a vykládací rampy u skladů (označení hrany rampy

černožlutým bezpečnostním šráfováním, pevné nebo odnímatelné zábradlí), zajištění volného příjezdu k těmto místům a zákaz parkování.

Místa pro stálé skladování (krmivo pro chov hospodářských zvířat – siláže, senáže, sklad sena, slámy, stelivových materiálů, krmné směsi), rovněž zajistit volný příjezd a zákaz parkování na přístupových komunikacích.

Vyhrazená místa pro nakládku a vykládku musí být řádně osvětlena.

Odpovědný vedoucí musí vždy dle charakteru manipulovaného materiálu určit zaměstnancům bezpečný pracovní postup s ohledem na zajištění jejich zdraví a bezpečnosti při práci.

Při noční sklizni píce a jejich ukládání do pevných skládek je zapotřebí zajistit zvýšený dohled ze strany odpovědného vedoucího, zajistit řádné osvětlení (viz zpracovaný bezpečný pracovní postup ...)

Doprava nákladů :

- Za bezpečné uložení nákladu je odpovědný řidič
- Náklad se musí po podlaze dopravního prostředku uložit rovnoměrně aby byly nápravy stejně zatížené
- Při nesprávném uložení nákladu může dojít k jeho sesunutí nebo k převrácení přepravníku
- Před zahájením jízdy je povinen řidič se přesvědčit o správném zajištění uloženého materiálu nebo nákladu a zkontrolovat zajištění bočnic, zajištění sklápěcích částí a zkontrolovat funkčnost osvětlení dopravního prostředku
- Náklad se smí přepravovat pouze na vozidlech, které mají funkční brzdový systém
- Sypké materiály musí být zakryty plachtou, která musí být řádně upevněna k dopravnímu prostředku
- Krmiva, sláma a seno musí být uloženy tak, aby se netřely o kola a byly mimo dosah výfukového potrubí
- Bočnice musí být zajištěny spínacím řetězem, který musí být řádně upevněn
- Při jízdě se sklápěcí karoserií musí být tato zajištěna pojistnými kolíky
- Pracovníci, kteří provádí nakládku materiálů musí znát, jaké vykládací prostředky má příjemce materiálu a jaký prostředek bude použit k vykládce
- Za bezpečnost přepravy ručí dopravce a za bezpečnost vykládky je zapotřebí se dohodnout kdo a v jaké míře ručí (dopravce – příjemce ...)

- Pracovník při otevírání bočnic musí zajistit, aby nebyl nikdo další v dosahu možného zranění od uvolněného materiálu (dřevěná kulatina, dlouhé kovové profily ...)
- Při přepravě zvířat je – li nutné aby na ložné ploše byl ošetřovatel, musí být dohodnuto s řidičem smluvené znamení k případnému zastavení, hrozí – li nebezpečí
- Při přepravě dlouhého dříví – kulatiny, kovových profilů, trub nebo sypkého materiálu – seno, sláma nesmí být na nákladu nikdo přepravován
- Při nutném výstupu na ložnou plochu nebo sestupování z ložné plochy musí být použito žebříku, který musí být řádně zajištěn proti posunutí nebo jištěn další osobou
- Na sklápěcích přívěsech se nesmí osoby přepravovat
- Na traktorových přívěsech se nesmí osoby přepravovat
- Na jednonápravových přívěsech se nesmí zvířata přepravovat
- Při přepravě zvířat na ložné ploše auta je nutno ložnou plochu rozdělit zábranou za účelem rovnoměrného zatížení náprav

= odpovědný vedoucí určí další bezpečné pracovní postupy dle místní situace a dle druhu přepravovaného materiálu ....

5. Garáže :

- Vjezdy a výjezdy z garáží a dalších objektů do kterých se vjíždí vozidla musí být po obou stranách opatřeny černožlutým bezpečnostním šráfováním. Šráfování musí být stejně široké pod úhlem 45 stupňů, po celé výšce zárubní tak, aby bylo dobře viditelné při otevřených vratech. Šířka barevných pruhů musí být min. 0,10m a délka až 0,22m. Tímto šráfováním musí být opatřeny i spodní části sklopných vrat.
- Všechna vrata a dveře v otevřeném stavu musí být opatřena zařízením, které zabraňuje samovolnému uzavírání. Sklopná vrata musí být zajištěna proti samovolnému pádu
- Odpady, nasycené látky olejem nebo hořlavými kapalinami je dovoleno skladovat pouze v nehořlavých uzavíratelných nádobách
- Snadno vznětlivé látky se smí skladovat 8 a více metrů od garáží
- V garážích musí být rozmístěny hasicí přístroje dobře přístupné a tyto musí být pravidelně revidovány (vyhl. MV č. 246/01 Sb.)
- Na vratech do garáží musí být umístěny výstražné tabulky (Zákaz vstupu nepovolaným osobám), to platí i o dílnách a opravnách
- v garáži se nesmí do vozidel doplňovat pohonné hmoty a nesmí se provádět zahřívání kabiny řidiče

- v garážích se smí provádět pouze nutná denní údržba, opravy se provádí v prostorách k tomu určených

6. Povinnosti zaměstnavatelů při provozu vozidel :

V o z i d l y se pro účelu tohoto dopravního řádu rozumí veškerá zařízení, která se pohybují motorickou silou po zpevněných, nezpevněných komunikacích a v terénu (po poli). Pod pojmem vozidlo je zahrnuta také jízdní souprava včetně koňských potahů.

P r o v o z e m se pro účely tohoto dopravního řádu rozumí provoz po veškerých vnitropodnikových komunikacích. Odpovědný vedoucí je povinen zajistit, aby provoz byl bezpečný, aby při provozu nebyli ohroženi ostatní pracovníci nebo majetek zaměstnavatele. Všichni řidiči jsou povinni se přizpůsobit dané situaci a pokynům odpovědného vedoucího. Toto ustanovení platí i pro cizí řidiče a další osoba, které se pohybují v prostorách zaměstnavatele.

Ř i d i č e m se pro účely tohoto dopravního řádu rozumí osoba k řízení vozidla duševně a zdravotně způsobilá, která v potřebném rozsahu ovládá řízení vozidla , zná technických předpisů , předpisů o silničním provozu, má potřebné řidičské oprávnění, má řádně uzavřenou pracovní smlouvu, nebo je fyzicky podnikající osoby.

Bezpečnostní přestávky -

Nepřetržitá doba řízení motorového vozidla nesmí být delší než 4,5 hodiny. Po uplynutí této doby musí řidič jízdu přerušit na 30 minut. Při bezpečnostní přestávce může vykonávat pouze dozor nad vozidlem a nákladem. Pokud je jízda přerušena na kratší dobu jak 15 minut, považuje se to za dobu řízení. Odpovědný vedoucí je povinen kontrolovat dodržování bezpečnostních přestávek a doby odpočinku na základě tachografu nebo jiného záznamového zařízení.

U b y t o v á n í osádek – pokud to vyžaduje charakter přepravy nákladů je povinen zaměstnavatel předem zajistit pro osádku vozidla odpovídající ubytování. Pokud je vozidlo vybaveno lůžkem, možno k době odpočinku toto lůžko využít. Zakazuje se k vyhřívání kabiny používat plyn Propan – butan.

Ú č a s t závozníků při provozu – pokud to charakter přepravy vyžaduje, přidělují zaměstnavatel na vozidlo potřebný počet závozníků.

- jde – li o jízdní soupravu kterou je nutno dělit nebo spojovat
- je – li to nutné k nakládce a vykládce
- musí – li vozidlo couvat nebo vjíždět do zúžených nepřehledných míst
- vyžaduje – li to bezpečnost silničního provozu
- stanoví – li to zvláštní předpis

Řidič vozidla je oprávněn přidělovat závozníkovi na základě pokynů nutné práce k zajištění bezpečného provozu (zajištění při otáčení, couvání, vjíždění do nepřehledných míst, vyjíždění na silnici ...)

7. Pravidla bezpečného provozu motorových vozidel = tato kapitola je podrobně řešena Zákonem č. 411/05 Sb o silničním provozu a n.v.č. 168/02 Sb. o zajištění bezpečného provozu motorových vozidel ....

- Couvání a zajiždění
- Zastavení a stání
- Připojování a odpojování přípojných vozidel, návěsů
- Tlačení vozidel

= řízení motorových vozidel – traktorů a samochodných strojů v terénu =

Pro práci na svažitéch pozemcích určí odpovědný vedoucí k této činnosti zkušené traktoristi nejméně s 3 – 5letou praxí!

Před zahájením vlastní práce na svažitém pozemku (větší svah než stanovují příslušné předpisy od výrobce), provede odpovědný vedoucí osobní kontrolu technického stavu přidělené techniky, zejména zkontroluje brzdové systémy. Následně seznámí pracovníky s bezpečným pracovním postupem při sklizňových pracích. Na těchto pozemcích nesmí být traktorista osamocen, práce se musí vykonávat ve skupině. Při práci s kombajnem určí vedoucí místo pro vyprazdňování zásobníku, směr a způsob jízdy po svahu. Při sečení trávy proti svahu musí traktoristé dodržovat dostatečné vzdálenost (150 m) = riziko odlétnutí kamení a zasažení druhého traktoru. Při práci na svažitéch pozemcích musí mít traktory neojeté pneumatiky a přední náhon.

= dále se řídit přílohou tohoto dopravního řádu = BOZP při práci na svazích =

8. Zajištění údržby a oprav vozidel :

- Vozidla se opravují na určených místech zaměstnavatelem v dílnách k tomu vybavených
- Přistavená vozidla do opravy musí být řádně očištěná a bez nákladu

- Při opravě naloženého nákladu je zapotřebí dbát zvýšené opatrnosti a odpovědný vedoucí musí určit bezpečný pracovní postup a kontrolovat průběh opravy
- Opravy vozidel provádějí pracovníci s patřičnou kvalifikací a odborností
- Kontrolu technického stavu vozidla ze spodku je povoleno provádět pouze při vypnutém motoru. Při kontrole nesmí být zařazen žádný převodový stupeň a vozidlo musí být zabezpečeno proti pohybu klíny.
- Pokud je nutno provádět větší opravy (rozpůlení vozidla při výměně některých agregátů..) musí být provedeno řádné podložení všech částí vozidla a to tak, aby nedošlo ke sjetí nebo spadnutí části vozidla...
Podkládací kozlíky musí být zhotoveny tak, aby na podkládací ploše bylo pevně umístěno tvrdé dřevo (nesmí být kov na kov !!!)
- Je zakázáno provádět start motoru z místa mimo kabinu
- Při kontrole a opravách sklápěcích přívěsů je vstup pod sklopenou část povolen až po řádném zajištění pomocí podkládacích vidlic.Zdvžený přívěs musí být zajištěn proti pohybu
- Při huštění pneumatik je nutno používat ochranný koš schváleného typu. Pneumatiky se nesmí uvolňovat přehušťováním
- Vlečení motorového vozidla za účelem uvedení motoru do chodu je povoleno pouze na určeném místě a pomocí pevné tyče
- Při poruchách a drobných opravách na silnicích musí řidič používat výstražnou vestu
- Při opravách na poli je zapotřebí vždy zvolit bezpečný pracovní postup, zejména jedná – li se o defekt na zadní pneumatice = bezpečné podložení nápravy ....
= dále je zapotřebí se řídit pokyny od výrobců a pokyny odpovědného vedoucího, který je povinen určit bezpečný pracovní postup vzhledem k charakteru prováděných oprav ... operativně

9. Zařízení pracovišť – údržba – pořádek :

- Řidič je povinen v kabině udržovat pořádek a čistotu, na podlaze nesmí ukládat žádné předměty, v kabině nesmí skladovat hořlavé látky , schůdky udržovat tak, aby na nich nebylo bláto nebo námraza, karoserii udržovat v čistotě, v prostoru pro baterii se nesmí ukládat žádné předměty...
- Podlaha na stálých pracovištích musí být tepelně izolovaná
- V místnostech kde se pracuje s vodou a oleji musí mít podlaha spád ke vpustím do záchytných jímek
- Odpovědný vedoucí musí udržovat podlahy v řádném stavu, vyžadovat po skončení každé směny provedení úklidu na jednotlivých pracovištích,

kontrolovat zda zaměstnanci používají přidělené osobní ochranné pracovní prostředky

- Spojovací komunikace a únikové cesty musí být vždy volné, schody udržovány v bezpečném stavu, musí být řádně osvětleny a zajistit volný přístup ke všem vypínačům
  - V dílnách musí být rezervní podkládací klíny, pracoviště, kde se pracuje na spodcích vozidel musí být vybaveno bezpečným zvedacím zařízením, nájezdovými rampami nebo montážními jámami, tak aby pracovníci při práci mohli stát. Nájezdové rampy musí mít vodící lišty proti sjetí vozidla
  - V dílnách, kde se provádí zkouška motorů musí být vybaveno účinným odsáváním
  - Při svářečských pracích v dílně se musí používat účinná zástěna a odvětrání
  - Pokud je prováděna oprava vozidla s plynovým pohonem = postupuje se dle zvláštního předpisu = havarijního plánu
- Odpovědný vedoucí poučí všechny zaměstnance, že jsou povinni udržovat na všech pracovištích a v blízkém okolí pořádek a čistotu, určí bezpečné pracovní postupy a dbá na dodržování zásad BOZP

10. Montážní jámy :

- V prostorách kde je montážní jáma musí být viditelně umístěny pokyny pro práci v jámě.
- Okolo montážní jámy se musí na podlaze vyznačit pásma, do kterého mimo vozidla přistavená k opravě, prohlídce nebo údržbě a pracovníků, kteří tyto práce provádějí se nesmí vjíždět a vstupovat.(doporučuje se cca 1m od hrany jámy bílou nebo žlutou barvou. Šířka barevného pásu = 0,10m).
- Zákaz vjezdu a vstupu do tohoto pásma, zákaz kouření a používání otevřeného ohně v pracovní jámě se musí vyznačit výstražnými tabulkami
- Na pracovní jámě pro více než dvě vozidla musí být za každým druhým vozidlem bezpečný přechodový můstek
- Nepoužívaná jáma musí být bezpečně zajištěna pevnými kryty nebo odnímatelným bezpečným zábradlím

Vybavení pracovní jámy ...

- Nejméně jednou elektrickou zásuvkou (24V) umístěnou v jámě
- Pevnými svítilny (24V)
- Výklenky ve stěnách umístěných ve výšce umožňující pohodlné odkládání náradí a předmětů
- Záchytnou čistící jímku opatřenou mřížkou
- Po každé směně musí být jáma vyčištěna, musí být stále větrána

- Do pracovní jámy mohou vstupovat pouze určení zaměstnanci zaměstnavatelem

V montážní jámě je zakázáno

- Pracovní jámu překračovat a přeskakovat
- Používat v pracovní jámě otevřený oheň a kouřit a to i 1,5m na všechny strany od ní, mimo svařování v odvětrané jámě nuceným větráním
- Používat pro čištění přistaveného vozidla látky, které uvolňují škodlivé výpary
- Umisťovat v jámě baterie a nádoby které obsahují nebo obsahovaly výbušné látky, hořlaviny nebo jiné látky poškozující zdraví
- Odkládat v pracovní jámě součásti opravovaného vozidla a jiné předměty, které by znemožnily bezpečný únik z jámy v případě ohrožení
- Zdržovat se v pracovní jámě v době přistavování nebo odstavování vozidla
- Vypouštět do pracovní jámy jakékoliv provozní kapaliny
- Používat nebezpečné pracovní postupy...

Zaměstnavatel je povinen provádět kontrolu o dodržování BOZP při práci v montážní jámě a vést o tom dokumentaci

Pro další speciální práce určí odpovědný vedoucí bližší bezpečný pracovní postup...

11.Nabíjecí stanice akumulátorů :

Nabíjení akumulátorových baterií je povoleno pouze ve zvlášť k tomu určených a vybavených místnostech, náležitě větraných, oddělených od ostatních místností. Elektrická zařízení musí odpovídat ČSN 34 1440. Místnost musí být vybavena lékárničkou první pomoci a umyvadlem s teplou a studenou vodou. Vstupovat do akumulátorovny mohou pouze pověřeni zaměstnanci. Zákaz vstupu nepovolaným osobám musí být vyznačen výstražnou tabulkou na dveřích.V této místnosti se nesmí jíst, pít, kouřit a používat otevřený oheň.Pracovníci jsou při pracovní činnosti povinni používat speciální přidělené osobní ochranné pracovní prostředky. Zaměstnanci musí mít samostatné skříňe na uložení pracovních oděvů a pomůcek.

Bližší bezpečné pracovní postupy určí odpovědný vedoucí, který je povinen provádět kontrolu dodržování zásad BOZP při této činnosti.

12. Přeprava zemědělských produktů a zvláštních nákladů – rozměrné techniky:

V zemědělské prvovýrobě jsou po silnicích a místních komunikacích přepravovány různé atypické materiály = balíky sena, senáže, slámy, sypké hmoty – senáž, siláž, zrniny, okopaniny – fekálie, hnoje – umělá hnojiva, chemické látky ...zvířata.

Každý odpovědný vedoucí je povinen zajistit tuto dopravu po veřejných komunikacích a i po účelových komunikacích tak, aby nedošlo k narušení silničního provozu, ohrožení provozu nebo dokonce k zastavení provozu.

Veškeré přepravované produkty musí být na ložné ploše vozidel bezpečně zajištěny (zejména balíky !!!) . Každý řidič před výjezdem na silnici je povinen se přesvědčit o bezpečném uložení přepravovaného nákladu tak, aby nedocházelo během jízdy po silnici ke ztracení částí přepravovaného produktu a k znečišťování vozovek.

Přepravu balíkových krmných směsí je zapotřebí provádět se zvýšenou opatrností, po řádné fixaci.

Při vývozu fekálií a hnoje jsou nejčastěji silně znečišťovány silnice. Odpovědný vedoucí je povinen průběžně zajišťovat čištění těchto vozovek tak, aby nedošlo k žádné kolizi v dopravě.

Všichni zaměstnanci musí být prokazatelně poučeni o tom, že před výjezdem z pole na silnici jsou povinni zemědělskou techniku řádně očistit od zeminy a nebo jiných nečistot, aby nedošlo k znečištění silnice.

Rozměrnou zemědělskou techniku je možno přepravovat pouze v přepravní poloze a s doprovodem... (kombajny, řezačky, kombinátory, žací soupravy, obrabeče a skulovače ....).

Pásové traktory možno po silnici přepravovat pouze na speciálních přepravnících pomocí další tažné síly.

Odpovědný vedoucí určí další bezpečné pracovní postupy dle charakteru práce...

13. Školení a zkoušky :

Tento dopravně provozní řád je závazný předpis na úseku bezpečnosti práce při provozu technických zařízení a silničních vozidel. Vedoucí pracovníci jsou s tímto řádem seznámeni a jsou povinni s ním seznámit všechny své podřízené zaměstnance zúčastněné na provozu a opravách motorových vozidel na všech pracovištích a vést o tom prokazatelnou dokumentaci.

Pravidelné opakované seznámení s tímto dopravně provozním řádem bude prováděno jednou za rok.

Pro zvýšení úrovně bezpečnosti práce na tomto úseku jsou vedoucí pracovníci dále povinni :

- vést seznam řidičů z povolání
- vést průkaznou dokumentaci o pravidelných lékařských prohlídkách řidičů
- vést dokumentaci o školení z předpisů BOZP
- vést dokumentaci o profesním školení řidičů

Trvalou povinností řidičů z povolání je účastnit se povinného školení pro řidiče a to v termínu, který jim určí zaměstnavatel v souladu s platnou legislativou.

Pravidelné školení řidičů upravují zvláštní předpisy (Z č. 361/2000 Sb. v platném znění, vyhl. MD č. 31/01 Sb. v platném znění).

Řidiči, kteří přepravují nebezpečné věci musí projít specializovaným školením pro tuto přepravu (dohoda ADR čl.10 315 přílohy B. a to od 1.1.2003.

Kvalifikaci řidičů motorových dopravních vozíků upravují požadavky ČSN 26 8805 Manipulační vozíky s vlastním pohonem...

Obsluhovat stavební stroje smí pouze pracovník, který získal oprávnění podle vyhlášky č. 77/1965 Sb. o výcviku , způsobilosti a registraci obsluh stavebních zemních strojů.

Školení řidičů referentských vozidel si zajistí zaměstnavatel dle vlastního plánu školení (doporučuje se odborně způsobilou osobou).

14. Zdravotní způsobilost – lékařské prohlídky řidičů a dalších zaměstnanců:

Pro řidiče upravuje povinnost podrobit se lékařské prohlídce Zákon č. 361/2000 Sb. v platném znění. Dle tohoto Zákona není například zdravotně způsobilý pro

řízení motorových vozidel ten, kdo je závislý na alkoholu nebo jiných zakázaných návykových látkách.

Zaměstnavatel má povinnost seznámit zaměstnance se sídlem lékaře preventivní péče, u kterého jsou povinni zaměstnanci absolvovat veškeré lékařské prohlídky související s výkonem jejich povolání.

Pravidelným lékařským prohlídkám je povinen se podrobit :

- Řidič, který řídí motorové vozidlo v pracovněprávním vztahu a u něhož je řízení motorového vozidla druhem práce sjednaným v pracovní smlouvě
- Řidič, u něhož je řízení motorového vozidla předmětem samostatně výdělečné činnosti prováděné podle živnostenského Zákona
- Držitel řidičského oprávnění skupiny C, C + E, D + E nebo podskupin C1, C1 + E, D1 , D1 + E který řídí motorové vozidlo zařazené do příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění
- Držitel osvědčení pro učitele pro výcvik v řízení motorových vozidel podle zvláštního Zákona ....

- Vstupní lékařské prohlídce je osoba výše uvedená povinna se podrobit před zahájením výkonu činnosti.
- Další povinná preventivní prohlídka se vykonává do dovršení věku 50 let každé dva roky a po dovršení věku 50 let každý rok
- Ostatní držitelé řidičského oprávnění jsou povinni se podrobit lékařskému vyšetření před dovršením věku 60, 65, 68 let a potom každé dva roky
- Ošetřující lékař je oprávněn výše uvedeným osobám zkrátit lhůtu povinné lékařské prohlídky s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu
- Náklady na pravidelnou lékařskou prohlídku zaměstnanců v pracovním poměru hradí zaměstnavatel
- Lékař je povinen vydat zprávu o výsledku lékařské prohlídky v písemné formě

Zaměstnavatel si může určit povinnost se podrobit častější lékařské prohlídce i pro řidiče referentských vozidel, kteří denně tyto vozidla používají.

Zaměstnavatel si doplní tento V Z O R dopravně provozního řádu dle vlastních provozních podmínek ....

(možno jako přílohu dodat vnitřní předpisy, které se bezprostředně dotýkají činností spojených s dopravou ... rizika, bezpečné pracovní postupy, OOPP...)

- na břemeni nebo v pásmu jeho možného pádu materiálu – břemen – palet je pro pracovníkům je zakázáno zdržovat se v blízkosti zdvižené manipul. jednotky, přecházení po ní ap.
- - před začátkem ruční manipulace, musí být zkontrolována pevnost obalu, stav držadel a jiných úchopových míst. Při ruční manipulaci dodržovat § 229 vyhl. 48/82 Sb.
- - manipulační jednotky musí být skladovány tak, aby při stohování nebyla překročena jejich stohovací nosnost.
- - ve skladu se musí používat pouze typizované ohradové palety o rozměrech v.š.h. – (výška – šířka – hmotnost)
  - 1,6m x 1,2m x 1,5m (příklad) a jejich stohovací hmotnost je 2t. – (dále jen palety).
- - palety musí mít nabírací otvor pro zasunutí vidlice o výšce nejméně 60 mm
- - výška stohu musí být pouze taková, aby mezi horní hranou palety a spodní hranou stropní konstrukce nebo instalací byla dodržena bezp. vzdálenost t.z. světlá výška min. 200 mm
- - při stohování palet je zakázáno zajišťovat stabilitu stohu palet provazováním, podpíráním, vzájemným opíráním nebo opíráním o různé konstrukce.
- - stabilita stohu palet nesmí být narušena připevňováním nebo opíráním jakýchkoliv předmětů
- - při blokovém stohování palet musí být mezera mezi jednotlivými řadami nebo skupinami cca 100 mm
- - stohování poškozených palet je zakázáno

- - při stohování a přemísťování musí být nosná vidlice VZV zasunuta co možná nejdále pod paletu do nabíracích otvorů palety, rovnoběžně s jejich osou vidlice musí pevně podpírat paletu nejméně ve 2/3 její délky nebo šířky ve směru nabírání s vyloučením možností sklouznutí nebo poškození palety v nabíracích otvorech. Při nasouvání nesmí nosná vidlice narážet na žádné části palety – to platí i při manipulaci s paletou na ložné ploše dopravních prostředků
- - stoh palet nesmí vykazovat vychýlení od svislice větší než 2%

- - stohování palet se znečištěnými stykovými plochami pro stohování je zakázáno
- - při stohování palet musí být dodrženy stanovené šířky a výška manipulačních uliček
- - zdvihání a spouštění palet musí být plynulé, nadzdvíhat a ustavovat palety do žádané
- polohy pouze jedním ramenem vidlice není dovoleno
- - s poškozenou paletou je možné manipulovat pouze ve výjimečných případech, a to při
- zvýšených bezpečnostních opatřeních a na nejkratší možnou vzdálenost, a za účelem
- její opravy nebo rozebrání
- - zdvih manipulačních zařízení a prostředků musí být takový, aby bylo zajištěno bezpečné
- uložení manipulační jednotky do žádané výšky
- - přesuvná manipulace palet – smykem, tažením, tlačením- je zakázána
- - při stohování palet nad 2 m výšky jsou řidiči VZV povinni používat ochrannou přilbu
- - o opravách palet se vede evidence (č. opravené palety, datum)
- - při skladování v regálech se nesmí překročit nosnost regálů, která musí být vyznačena na každém regálu zvlášť
- - o kontrole regálů se vede evidence v deníku kontrol odpovědným pracovníkem
- b) Při tvorbě manipulačních jednotek:
-
- Manipulační jednotka je vytvořena jako - jednotka přepravního balení
- - paletová jednotka viz. výše
-
- - manipulační jednotky musí být tvořeny tak, aby při manipulaci, přepravě a skladování
- nebyla ohrožována bezpečnost osob
- - manipulační jednotky musí být uzpůsobeny k dané nebo předpokládané mechanizované
- manipulaci, přepravě a skladování
- - manipulační jednotky pro ruční manipulaci musí být pro tuto manipulaci uzpůsobeny
- - manipulační jednotky musí být vytvořeny tak, aby zachovaly svůj tvar při manipulaci,
- přepravě a skladování
- - manipulační jednotky musí být tvořeny tak, aby jejich rozměry a hmotnost odpovídaly

- předpokládané manipulaci, přepravě a skladování
- - manipulační jednotky mají být rozměrově a hmotnostně vytvářeny tak, aby bylo umožněno
  - z menších manipulačních jednotek sestavovat větší
- - manipulační jednotky musí být vytvořeny tak aby při práci, přepravě a skladování poskytovaly ochranu loženému materiálu
  - - manipulační jednotky musí být vytvořeny tak, aby při přepravě a skladování nedocházelo
    - k poškození dopravních prostředků, manipulačních a skladovacích zařízení
  - - manipulační jednotky musí být vytvořeny tak, aby při manipulaci, přepravě a skladování
    - odolávaly předpokládanému mechanickému a klimatickému namáhání, a nedocházelo
      - k jejich nedovolenému poškození v předpokládaném oběhu
  - - manipulační jednotky vytvořené použitím přepravních prostředků, /palet/ uzpůsobených
    - ke stohování nesmějí zabraňovat jejich stohování
  - - manipulační jednotky uzpůsobené pro stohování musí být vytvořeny tak, aby odpovídaly
    - požadavkům na bezpečné stohování.
  - - nabírací otvory pro vidlicovou manipulaci, závěsná místa pro závěsnou manipulaci apod.
    - musí být na manip. jednotkách vytvořeny a umístěny tak, aby umožňovaly bezpečnou
      - manipulaci
  - - pro tvorbu manipulačních jednotek nesmějí být použity poškozené a neznačené přepravní
    - prostředky /palety/, poškozené musí být opraveny podle příslušných předpisů, nebo
      - vyřazeny z provozu
  - - při tvorbě manip. jednotek nesmějí být přepravní prostředky přetěžovány
    - - přepravní prostředky musí být loženy rovnoměrně tak, aby ložený materiál nepřesahoval
      - přes vnější půdorysné rozměry a nezasahoval do nabíracích otvorů ani při nastohování
  - - fixace loženého materiálu na přepravní jednotce musí být provedeno
    - stahovací folií na
      - balicím stroji ZV-10 s ručním posuvem foliových saní
    - - provádět fixaci loženého materiálu zatlukáním hřebíků, skob a pod. do dřevěných částí

- přepravních prostředků /kromě nevratných/ a provádět jakékoliv konstrukční úpravy
- přepravních prostředků bez souhlasu výrobce je zakázáno
- - nevratné přepravní prostředky, použité k vytvoření manipulační jednotky, nesmějí být
- po vykonání svého oběhu a rozebrání manipulační jednotky použity k výrobě dalších
- manipulačních jednotek a musí být vyřazeny z dalšího používání
- Při používání skladových regálů musí být na každém regálu vyznačen počet buněk s nosností každé buňky dle výrobní dokumentace regálů

- c) Při obsluze skladovacích zařízení a prostředků:

- - obsluha skladovacích zařízení a prostředků musí být starší 18ti let, musí být prokazatelně
- seznámena s návody na obsluhu skladovacího zařízení
- - řidiči VZV musí mít platné řidičské oprávnění
- - pracovník údržby musí mít odbornou kvalifikaci a platné osvědčení

- d) Při pohybu dopravních prostředků:

- - dopravní prostředky mají do skladu vjezd zakázán, zůstávají stát před skladem, nakládka
- a vykládka se provádí VZV = vysokozdvíhový vozík

e) Při pohybu osob:

- - do skladu je nepovolaným osobám vstup zakázán
- - osoby které a náhodně pohybují ve skladu musí používat vyznačeného pruhu pro pohyb
- osob v šířce min. 600 mm
- - pokud tento pruh přejíždí VZV musí mu procházející osoba dát přednost
- - pokud se v blízkosti tohoto pruhu provádí manipulace se zdviženým břemenem procházející osoby nesmí toto podcházet, ale počkat v bezpečné vzdálenosti až řidič VZV dokončí manipulaci a pruh bude volný

- f) Používání cest uliček ap.:

- - manipulační cesty, uličky a ostatní provozní plocha skladu musí být rovná, hladká oděruvzdorná, musí být udržovaná čistá, suchá, bez zmrazků a bláta, olejových skvrn a děr

- - vyznačené manipulační cesty a uličky musí být neustále průjezdné a průchodné i poloměry otáčení i šířky zataček nesmějí být zužovány materiálem, musí být vyznačeny vodorovnými bílými obrysovými čarami o šířce 100 – 125 mm
- - barevně odlišně musí být vyznačen prostor pro nabíjení VZV
- - sloupy a nebezpečné překážky musí být označeny černo-žlutým bezpečnostním šrafováním
- - ve skladu musí být zajištěno a udržováno řádné osvětlení min. 150 luxů
- - ve skladu je hlavní dopravní cesta s jedním postranním pruhem a její šířka je určena dle ČSN 26 9030 – 2,6 m

- g) Při poškozeních, poruchách, nehodách a haváriích skladovacích zařízení a prostředků:

- - vedoucí skladu nebo jiný pracovník zajistí vypnutí el. proudu
- - pracovníci ihned opustí ohrožený prostor
- - pracovník který poruchu zjistí ihned informuje vedení firmy nebo vedoucího provozu, který
  - stanoví další postup
- - při vzniku požáru – řídit se Požárním řádem a Požárními poplachovými směrnici
- - v případě velké vody - evakuace

3. Stanovení termínů prohlídek a kontrol skladovacích zařízení a prostředků:

- - kontrolu skladu provede denně vedoucí provozu nebo vedoucí skladu
- - kontrolu VZV provádí denně řidič VZV popř. pracovník pověřený kontrolou a údržbou
- - základní kontrola a údržba VZV se provádí 1x měsíčně pověřeným pracovníkem
- - technická kontrola a prohlídka se provádí 1x ročně pracovníkem servisního střediska
  - nebo při opravách.
- - revize el. zařízení – dle plánu revizí
- - komplexní prověrka skladu 1x ročně

- 4. Vyhrazení provozních a neprovozních ploch skladu.

- - provozní plocha skladu - je celá plocha skladu

- 5. Vybavení a použití ochranných pomůcek:

- - vybavení zaměstnanců při skladové manipulaci ochrannými pomůckami, prostředky a osobními ochrannými pracovními prostředky musí odpovídat pracovnímu prostředí, ve kterém pracují, viz směrnice OOPP
- 6. Organizace kontrol, školení a přezkušování zaměstnanců:
  - - kontrolu zaměstnanců ve skladu provádí denně vedoucí provozu nebo vedoucí skladu
  - - školení zaměstnanců se provádí 1x ročně a dle potřeby viz . tematické plány o školení BOZP a PO
  - - školení řidičů VZV 1x ročně – včetně vydání osvědčení
  - - komplexní kontrola 1x ročně
- 7. Schématický půdorysný plán skladu s vyznačením využitelných ploch, pohybu osob,
  - VZV, vstupů, parkování a nabíjení VZV.
  - Zaměstnavatel musí při zpracování vycházet z místních podmínek, tak aby vypracovaný provozní řád byl co nejvíce adresný na vlastní podmínky a zejména aby korespondoval s druhem a množstvím skladovaného materiálu.
- - viz. Zpracovaná dokumentace, která tvoří přílohu
- Pověřená osoba za provoz skladu :
- V .....
- Dne .....

Vedoucí firmy

Těhotným ženám jsou zakázány práce

- a) v prostředí, v němž je tlak vzduchu vyšší než okolní atmosférický tlak o více než 20 kPa,
- b) v prostředí, v němž je koncentrace kyslíku v ovzduší nižší než 20 % objemových,
- c) vyžadují používání izolačních dýchacích přístrojů
- d) spojené s fyzickou zátěží neúměrnou vzhledem ke změnám organismu v těhotenství, zejména
  1. vykonávané velkými svalovými skupinami s převažující dynamickou složkou svalové práce, které překračují pro celkovou fyzickou zátěž kritéria odpovídající kategorií druhé podle zvláštního právního předpisu – vyhlášky č. 89/2001 Sb.
  2. spojené s přepravou břemen pomocí manipulace s jednoduchými bezmotorovými prostředky
  3. spojené se zvedáním a přenášením břemen překračujícím ukazatele u nichž přípustný minutový energetický výdej překračuje 14,5 kJ.min⁻¹ netto
  4. spojené s opakovaným zaujímáním podmíněně přijatelných nebo nepřijatelných pracovních poloh, kterými jsou například hluboký předklon, poloha vkleče, vleže, ve vypjatém stoji na špičkách, s rukama nad hlavou, zařazené do kategorií druhé a třetí podle Vyhlášky č. 89/2001 Sb. a dále práce spojené s opakovaným otáčením trupu o více než 10 stupňů
  5. spojené s tlakem na břicho
  6. při nichž nelze upravit pracovní místo s ohledem na antropometrické změny těla ženy
  7. v pracovních polohách bez možnosti jejich střídání, trvale vykonávané vsedě nebo vstoje
  8. vykonávané ve vnučeném pracovním tempu
  9. spojené s psychickou zátěží, zařazené do třetí kategorie podle Vyhlášky č. 89/2001 Sb.
- e) spojené s expozicí hluku zařazené do třetí nebo čtvrté kategorie podle Vyhlášky č. 89/2001 Sb.
- f) při nichž by mohly být vystaveny rázům
- g) spojené s expozicí vibracím,
  1. přenášeným na ruce, pokud jsou tyto práce zařazené do třetí nebo čtvrté kategorie podle vyhlášky č. 89/2001 Sb.
  2. celkovým horizontálním a vertikálním vibracím, jejichž hodnoty překračují nejvyšší přípustné hodnoty snížené o 10 dB
- h) při nichž dochází za běžných pracovních podmínek ke značnému znečištění kůže minerálními oleji
- i) s karcinogeny a mutageny a při pracovních procesech s rizikem chemické karcinogenity
- j) s chemickými látkami a chemickými přípravky
  1. způsobujícími akutní nebo chronické otravy s těžkými nebo nevratnými následky pro zdraví označovanými větami R 23, R 26, R 28, R 39, R 40 a R 48 podle zvláštního právního předpisu
  2. poškozujícími reprodukční schopnost anebo plod v těle matky označovanými větami R 60, R 61, R 62 a R 63
  3. poškozujícími kojení prostřednictvím mateřského mléka označovanými větou R 64
  4. vyvolávajícími těžká poškození zdraví při vstřebávání kůží označovanými větou R 24 nebo větou R 27 nebo majícími výrazné senzibilizující účinky na dýchací ústrojí nebo kůži označovanými větami R 42, R 43
  5. omezujícími dělení buněk
  6. při kombinaci R vět uvedených v bodech 1 až 4
- k) spojené s expozicí olovu a jeho ionizovaných sloučeninám
- l) při výrobě léčiv a veterinárních přípravků, obsahujících hormony, antibiotika a jiné biologicky vysoce účinné látky, pokud nelze na podkladě podrobného vyhodnocení expozice a rizika vyloučit, že nedojde za předvídatelných podmínek k poškození zdraví těhotné ženy nebo plodu
- m) při výrobě cytostatik, jejich přípravě k injekční aplikaci, při jejím provádění a při ošetřování pacientů léčených cytostatiky
- n) spojené s expozicí rtuti, oxidu uhelnatému a jiným chemickým látkám, již neuvedeným v písmenech i), k) a k), pokud jsou práce s nimi zařazené do kategorií druhé a čtvrté
- o) v kontrolovaných pásmech a pracovištích se zdroji ionizujícího záření, kde podmínky práce nezajišťují pro plod stejný stupeň radiační ochrany jako pro každého jednotlivce z obyvatelstva

- p) spojené s expozicí viru rubeoly nebo původci toxoplasmózy a práce spojené s expozicí jiným biologickým činitelům skupin 2 až 4 zařazené do třetí nebo čtvrté kategorie, pokud nelze u těhotné ženy prokázat imunitu proti biologickým činitelům, které přicházejí při dané práci v úvahu
- q) v prostorách, kde jsou překračovány nejvyšší přípustné hodnoty elektromagnetického záření a elektromagnetických poli stanovené pro obyvatelstvo
- r) zařazené jako rizikové, pokud se na ně nevztahuje ustanovení písmene p)
- s) vykonávané za podmínek, při nichž jsou překračovány operativní teploty a to v důsledku tepelné zátěže z technologie
- t) vykonávané po dobu delší než čtyři hodiny za pracovní dobu v prostorách, v nichž je teplota vzduchu udržována uměle hodnotě 4 st. C a nižší
- u) vykonávané po dobu delší než jednu hodinu souhrnně za pracovní dobu při teplotách nižších než – 5 st. C
- v) se zvýšeným rizikem úrazů, zejména práce
  1. při výrobě a zpracování výbušnin a výbušných předmětů a zacházení s nimi
  2. s kapalinami označovanými větami R 11 a R 12 nejde-li o jejich používání v laboratořích nebo při poskytování zdravotní nebo veterinární péče
  3. při nichž hrozí zhroucení konstrukce, staveb nebo pády předmětů
  4. ve výškách nad 1,5 m měřeno od úrovně podlahy pod úrovní chodidel a nad volnou hloubkou
  5. na zařízeních vysokého elektrického napětí
  6. s nebezpečnými zvířaty
  7. související s chovem zvířat, která by mohla být příčinou zvýšeného nebezpečí úrazu
  8. při porážení zvířat na jatkách
  9. v prostoru uzavřených nádob a nádrží
  10. při dezinfekci a deratizaci prostorů plyny
  11. při ošetřování pacientů umístěných v uzavřených psychiatrických odděleních zdravotnických zařízení

Ženám, které kojí,

jsou zakázány práce stejně jako těhotným ženám, písm. h) až a) a o) , jde-li o práci v kontrolovaném pásmu pracovišť s otevřenými radionuklidovými zářiči.

Matkám do konce devátého měsíce po porodu jsou zakázány práce uvedené v ost. 1 písm a) až d), f) a g), s) až v).

Mladistvým ženám při přípravě na budoucí povolání, které jsou těhotné nebo kojící nebo matky do konce devátého měsíce po porodu, jsou zakázány mimo práci uvedených výše i práce v prostředí v němž je koncentrace kyslíku v ovzduší nižší než 20 % objemových.

Mladistvým pracovníkům

jsou zakázány práce :

- a) v prostředí
  1. v němž je tlak vzduchu vyšší než okolní atmosférický tlak o více než 20 kPa
  2. v němž je koncentrace kyslíku v ovzduší nižší než 20 % objemových
  3. vyžadujícím používání izolačních dýchacích přístrojů
- b) spojené se zvýšenou zátěží pohybového ústrojí
  1. překračující pro celkovou fyzickou zátěž limitní hodnoty stanovené pro mladistvé
  2. při přepravě břemen pomocí jednoduchých bezmotorových prostředků, při nichž jsou vynakládány síly větší než jsou povoleny
  3. při zvedání břemen překračujících ukazatele vzdálenosti
  4. vykonávané po dobu delší než čtyři hodiny za pracovní dobu
    - 4.1. v pracovních polohách bez možnosti jejich střídání, trvale vykonávané vsedě nebo vstoje
    - 4.2. spojené s opakovaným zaujímáním podmíněně přijatelných a nepřijatelných pracovních poloh, kterými jsou například hluboký předklon, poloha vkleče, vleže, ve vypjatém stoji na špičkách, s rukama nad hlavou, zařazené do kategorie třetí a dále práce spojené s opakovaným otáčením trupu o více než 20 stupňů
    - 4.3. ve vnučeném pracovním tempu
- c) vykonávané
  1. za podmínek, při nichž jsou překračovány operativní teploty a to max v důsledku tepelné zátěže z technologie
  2. po dobu delší než čtyři hodiny za pracovní dobu v prostorách, v nichž je teplota vzduchu udržována uměle na hodnotě 4 st.C a nižší
  3. po dobu delší než jednu hodinu souhrnně za pracovní dobu při teplotách nižších než –5 st. C
- d) spojené s expozicí hluku a vibracím zařazené do třetí nebo čtvrté kategorie práce
- e) v kontrolovaných pásmech pracovišť se zdroji ionizujícího záření
- f) s karcinogeny a mutageny a pracovní procesy s rizikem chemické karcinogenity
- g) s azbestem
- h) s chemickými látkami a přípravky
  1. způsobujícími akutní nebo chronické otravy s těžkými nebo nevratnými následky pro zdraví označovanými větami R 23, R 25, R 26, R 28 R 39 a R 48
  2. poškozujícími reprodukční schopnost anebo plod v těle matky označovanými větami R 60, R 61, R 62 a R 63
  3. vyvolávajícími těžká poškození zdraví při vstřebávání kůží označovanými větou R 24 nebo R 27 nebo majícími výrazné senzibilizující účinky na dýchací ústrojí nebo kůži označovanými větami R 42, R 43 podle zvláštního právního předpisu
  4. žíravými, označovanými větami R 34 a R 35
  5. omezujícími dělení buněk
  6. při kombinaci R vět uvedených v bodech 1 a 3
- i) s chemickými látkami a přípravky zdraví škodlivými, označovanými větami R 20, R21, R22, chemickými látkami a přípravky, označovanými větami R 36, R 38 a R 41 zařazenými do kategorií druhé a čtvrté podle zvláštního právního předpisu
- j) spojené s expozicí oxidu uhelnatého, zařazené do kategorií druhé až čtvrté

- k) spojené s expozicí olova a jeho ionizovaným sloučeninám zařazeným do kategorií druhé až čtvrté
- l) při výrobě léčiv a veterinárních přípravků, obsahujících hormony, antibiotika a jiné biologicky vysoce účinné látky
- m) při výrobě cytostatik, jejich přípravě k injekční aplikaci, při jejím provádění a při ošetřování pacientů léčených cytostatiky
- n) zařazené jako rizikové
- o) se zvýšeným rizikem úrazů, zejména práce
  1. při výrobě a zpracování výbušnin a výbušných předmětů a zacházení s nimi
  2. s kapalinami označovanými větami R 11 a R 12, nejde-li o jejich používání v laboratořích nebo při poskytování zdravotní veterinární péče
  3. ve výškách nad 1,5 m měřeno od úrovně podlahy po úroveň chodidel a nad volnou hloubkou
  4. na zařízeních vysokého elektrického napětí
  5. v prostoru uzavřených nádob a nádrží
  6. při dezinfekci a deratizaci prostorů plyny
  7. na zařízeních pro výrobu, uskladňování a používání stlačených, kapalných nebo rozpuštěných plynů
  8. při nichž hrozí zhroucení konstrukce, staveb nebo pády předmětů
  9. s nebezpečí zvířaty
  10. při porážení zvířat na jatkách
  11. práce se sudy, kanystry, demižony a podobnými nádobami, které obsahují chemické látky nebo přípravy uvedené pod písmeny f) až i), cytostatika, výbušniny, hořlavé kapaliny a stlačené plyny.

Zákazy práce mladistvých se netýkají prací výše uvedených

- a) v odstavci 1 písm. c) a d), konaných z důvodu přípravy na povolání, pokud je při nich soustavným odborným dozorem zajištěna dostatečná ochrana zdraví mladistvých
- b) v odstavci 1 písm. e) na pracovištích se zdroji ionizujícího záření, pokud by po dobu své specializované přípravy na výkon povolání se zdroji ionizujícího záření nebyli ozáření vystaveni vědomě a dobrovolně, ozáření smí být vystaveni jen do výše limitů ozáření pro učně a studenty, které jsou stanoveny zvláštními právními předpisy
- c) v odstavci 1 písm. a) konaných z důvodu přípravy na povolání, pokud je při nich soustavným odborným dozorem zajištěna dostatečná ochrana zdraví mladistvých, toto neplatí, pokud se jedná o práce spojené s expozicí látkách uvedeným v písmenech f), g), h)
- d) v odstavci 1 písm. o) bodech 2,3,4,10, konaných z důvodu přípravy na povolání, pokud je při nich soustavným odborným dozorem zajištěna dostatečná ochrana zdraví mladistvých
- e) v odstavci 1 písm. p) bodu 7, spojených s používáním zařízení obsahujících stlačené, kapalně nebo rozpuštěné plyny, konaných z důvodu přípravy na povolání, pokud je při nich soustavným odborným dozorem zajištěna dostatečná ochrana zdraví mladistvých.

Zaměstnavatelé si upraví na vlastní podmínky...

Zaměstnavatelé musí mít vytipovány práce, které i nadále nebudou přidělovat ženám.!!!

U OOPP uvedených v tomto předpisu je doba užití pouze orientační a zaměstnanci jsou povinni používat přidělené OOPP pokud slouží tyto svému účelu. Jakmile přestane přidělená OOPP sloužit svému účelu a to třeba i v kratší době než je doba orientační, obdrží zaměstnanec novou OOPP .

Zaměstnanci musí být ze Zákona chráněni před úrazy, před poškozením zdraví a před nemocemi z povolání řešením technologie výroby, strojním vybavením a organizací práce. Nelze - li ochranu života a zdraví zaměstnanců zabezpečit touto cestou, nebo jiným vhodným způsobem, musí být zaměstnanci vybaveni pro daný výkon práce vhodnými OOPP, které jim jsou poskytnuty proti podpisu a to :

- vyžaduje - li to jejich ochrana života a zdraví
- vyžaduje - li to jejich ochrana z důvodu hygienických a protiepidemiologických
- podléhá - li oděv a obuv při práci nadměrnému znečištění a nebo opotřebení
- při veškeré pracovní činnosti v zemědělské prvovýrobě
- na základě vytipovaných rizik práce

Zaměstnanci jsou vybavováni příslušnými OOPP dle přiložených pracovních profesí. Tyto profese mohou být průběžně doplňovány v souladu se změnami pracovních podmínek, výrobního procesu a nových profesí.

Každá změna bude projednána ve vedení společnosti - družstva a se zástupci zaměstnanců. Jednotlivé OOPP jsou zaměstnancům poskytovány proti podpisu na osobní kartě.

Zaměstnanci jsou povinni používat přidělené OOPP pouze k těm účelům a pracovním činnostem, pro které jim byly přiděleny. Drobnou denní údržbu si každý zaměstnanec provádí sám a zaměstnavatel mu k tomu vytvoří podmínky. Při znečištění zajistí vedení společnosti pravidelné čišění a opravy na vlastní náklady tak, aby měli zaměstnanci kdykoliv možnost použít OOPP v čistém a funkčně nezávadném stavu.

Posouzení funkčnosti OOPP provádí vedoucí farmy - přímý nadřízený THP, který v případě skutečné nefunkčnosti přidělí novou OOPP. Likvidace nefunkčních OOPP se bude provádět po dohodě se zaměstnanci, (dle vnitřního předpisu pro likvidaci odpadů).

Na farmě - pracovišti, je vyčleněna místnost pro převlékání zaměstnanců. Veškeré náklady spojené se zabezpečením OOPP, jejich čistěním a údržbou jsou součástí nákladů na výrobu - hospodářskou činnost.

Vedení společnosti bude pravidelně kontrolovat, jak zaměstnanci používají přidělené OOPP a jak s nimi hospodaří.

Pokud zaměstnanec ukončí pracovní poměr během funkčnosti přidělené OOPP a vzhledem k tomu, že z hygienických důvodů a nebo jiných důvodů tuto OOPP nelze přidělit jinému zaměstnanci, určí se po dohodě se zaměstnancem poměrná zůstatková cena OOPP, který ji uhradí a tuto OOPP si ponechá.

Vedení společnosti bude zaměstnancům přidělovat pouze ty OOPP, které jsou schváleny Státní zkušebnou pro OOPP.

Tento předpis bude pravidelně projednáván a případně doplňován o nové potřebné OOPP.

S tímto předpisem budou seznámeni všichni zaměstnanci a bude přílohou kolektivní smlouvy (pokud u zaměstnavatele působí odborová organizace).

Součástí tohoto předpisu je :

1. Seznam pracovních činností
2. Zhodnocení pracovních rizik + návrh na jejich odstranění - doporučená ochrana zaměstnanců + zařazení rizik do kategorií.
3. Seznam jednotlivých OOPP pro pracovní profese včetně doby užití
4. Předpis pro poskytování mycích, čisticích, hygienických a dezinfekčních prostředků
5. Předpis pro poskytování ochranných nápojů

1. Pracovní profese:

-
- **traktorista, závozník, řidič, řidič - referent, opravář zemědělské techniky**
  - **ošetřovatel hospodářských zvířat**
  - **pracovník rostlinné výroby - ostatní dělník ve výrobní činnosti**
  - **další zemědělské práce**
  - **administrativní pracovník**
  - **vedoucí farmy - společnosti - provozní technik**

(výše uvedené profese je nutno upravit na vlastní podmínky)

+Kategorie pracovních rizik – druhy rizik

-
- mechanická
  - chemická
  - biologická
  - záření
  - tepelná
  - elektrický proud
  - povětrnostní vlivy
  - práce v terénu na svažitéch pozemcích
  - ohrožení druhou osobou
  - možné ohrožení kombinovanými riziky při různých pracovních činnostech

- další rizika, která vyplývají z jiných pracovních činností,
možno doplnit ....

2. Zhodnocení pracovních rizik a návrh na jejich odstranění - zmírnění

+ Traktorista, závozník, řidič, řidič referent , opravář zemědělské techniky = zemědělský dělník – práce v zemědělské prvovýrobě...

Mechanická rizika

- nadměrné celkové znečištění - ochrana celého těla
- pády materiálů, předmětů, úlomků, prachu, částic - ochrana celého těla, oči, dýchadla
- různé údery, nárazy, ostré předměty, hrany, přibouchnutí, přiražení - ochrana - ruce, nohy, hlava, celé tělo
- nefyziologické pracovní polohy při zemědělských pracích
- škrábance, píchnutí, nesourodý materiál - ochrana - ruce, nohy, hlava, celé tělo
- vibrace, otřesy, hluk, prach a jiné škodliviny - ochrana sluchu, očí, ruce, nohy, dýchání
- kluzký, mokrý, bahnitý terén, pracovní prostor - ochrana nohou a celé tělo
- přenášení různého materiálu a předmětů - ochrana rukou, celé tělo
- uklouznutí, zakopnutí, pády na pracovišti - ochrana nohou, celé tělo
- pády osob na různých úrovních ... na rovině, do prohlubní, z výšek, schody, rampy, plošiny strojů...= zvýšená pozornost + zajištění BOZP

Tepelná rizika

- teplo, chlad, horko, sychravo, průvan, povětrnostní podmínky - ochrana - celé tělo, ruce, nohy, hlava

Záření

- tepelné, světelné, infračervené, ultrafialové (např. při svařování) - ochrana - celé tělo, hlava, oči, ruce, nohy
- sluneční – možnost oslnění = ochrana očí
- oslnění protijedoucím vozidlem = ochrana očí

Chemická rizika

- prachy z chemických sloučenin (um.hnojiva, vápno) - ochrana celé tělo, oči, hlava
- kouře, dýmy, páry, pachy, plyny - ochrana - oči, dýchadla, celé tělo
- chemické látky a sloučeniny - ochrana rostlin, tekutá hnojiva - ochrana - celé tělo, speciální OOPP při aplikaci chemických látek .....
- postřikání, poleptání, popálení - ochrana - celé tělo kompletně
- kyseliny, čpavek, dusík - ochrana - celé tělo, oči, dýchadla
- prostředky pro dezinfekci, dezinfekci, deratizaci - ochrana - celé tělo, oči, ruce, dýchadla.....
- práce s PHM a oleji - ochrana - celé tělo, ruce, oči

Biologická rizika

- bakterie - ochrana celého těla
  - přenosné choroby ze zvířat při práci v ŽV - ochrana celé tělo, nohy, ruce, dýchadla, zvýšená osobní hygiena
  - ekzémy, plísně, houby, alergie - ochrana - celé tělo, nohy, ruce, zvýšená osobní hygiena.
  - nadměrné celkové znečištění - fekálie - hnůj - ochrana celého těla
  - poštipání různým hmyzem (mouchy, vosy, klíšťata) - ochrana - vybavení lékárníčkou
- první pomoci na pracovištích a mobilních strojích a traktorech

Elektrický proud

- úraz
- leknutí se po zásahu - následný úraz
- popálení - ochrana - celé tělo, ruce, nohy, oči
- neodborná manipulace + zásah = přísný zákaz zasahování do el. instalace

Riziko práce na svažitých pozemcích

- riziko převrácení havárie
  - nefyziologické pracovní polohy
  - nadměrné přetížení páteře
  - nadměrná psychická zátěž
- (práce ve skupině - ochrana celého těla)
- (další opatření = viz samostatný předpis pro BOZP na svazích)

Riziko ohrožení druhou osobou

- zejména riziko v silniční dopravě - porušení předpisů druhou osobou
- riziko při společných opravách strojů a zařízení - nesprávný pracovní postup druhou osobou = dodržování všech předpisů a bezpečných pracovních postupů

Rizika kombinovaná

- jedná se o práce spojené, kde hrozí více rizik společně
- (opravy + svařování, sklizeň pícnin a plodin - riziko mechanické, záření, tepelné, chemické, práce na svazích, povětrnostní podmínky ....)

Riziko - práce v nepříznivých klimatických podmínkách

- jedná se o práce ve volné přírodě, v letním horkém prostředí, v zimním chladném prostředí, v nepříznivém počasí ..... ochrana celého těla, ochranné nápoje

+ Ošetřovatel hospodářských zvířat , koně, prasata ...

Mechanická rizika

- zvýšené riziko práce se zvířaty, nenadálé pohyby zvířat - časté úrazy
- nadměrné znečištění - ochrana - celé tělo, nohy, ruce
- pády předmětů, částic, prach ze zvířat - ochrana - celé tělo, hlava, ruce, nohy
- bodnutí, trknutí, kopnutí, kousnutí - ochrana - celé tělo, nohy,
- kluzký pracovní prostor, pády, zakopnutí - ochrana - celé tělo, protiskluzná obuv
- údery, nárazy, zhmoždění, zlomeniny - celé tělo, ruce, nohy
- škrábance, píchance, částicemi krmiva a různým materiálem - ochrana - celé tělo, oči, nohy, ruce....
- nesouměrný, sypký materiál - ochrana - celé tělo, ruce, oči
- častá manipulace s předměty, materiálem, krmivem, pracovními pomůckami, přemísťování zvířat - jednostranné přetížení horních končetin - ochrana - přítomnost fyzicky zdatné osoby, celé tělo, nohy, ruce
- čištění kanálů, manipulace s výkaly, bílení - ochrana - celé tělo, oči, ruce, nohy

Tepelná rizika

- průvan, teplo, chlad, opaření, sychravo, omrznutí - ochrana - celé tělo, ruce, nohy, oči, hlava
- možnost opaření se horkou vodou = dodržování bezpečných pracovních postupů

Chemická rizika

- prachy, pachy, páry, plyny, čpavek, dusík, metan, formaldehyd - ochrana - celé tělo, hlava, oči, dýchadla, ruce, nohy
- pachy z krmných směsí a fekálií - ochrana - celé tělo, dýchadla, oči
- chemické čisticí prostředky, dezinfekční a deratizační prostředky - ochrana - celé tělo, oči, dýchadla, hlava, ruce, nohy

- postříkání, popálení, poleptání, opaření (voda, chem. látky - kyselina dusičná...)
formaldehyd   ochrana - celé tělo, oči, dýchadla, ruce, nohy, hlava
- riziko možnosti záměny nebo smíchání chemických čisticích prostředků
- možnosti otravy při neodborné manipulaci

Biologická rizika

- bakterie, viry, antigeny, houby, plísně, chlamydie - ochrana - zvýšená osobní hygiena, celé tělo, dýchadla, ruce, nohy
- přenosné choroby ze zvířat na lidi - ochrana - důrazná osobní hygiena
- alergie, ekzémy - ochrana - ochranné masti, osobní hygiena
- častější onemocnění, bolesti kloubů, nachlazení, bolesti hlavy - ochrana - lékařské vyšetření a důrazná osobní hygiena, dodržování správné životosprávy, vitaminy, dostatek spánku, odpočinek
- poštipání různým hmyzem - mouchy - vosy - klíšťata - ochrana - dostupná lékárnička první pomoci na každém pracovišti
- manipulace s uhynulými zvířaty - ochrana - celé tělo

Elektrický proud

- úraz, popálení, leknutí - ochrana - řádné proškolení a seznámení
- možnost zasažení při neodborné manipulaci = přísný zákaz zasahování do el. zařízení neodbornou osobou

Kombinovaná rizika

- u všech pracovních činností působí společně několik rizik
- u ošetřovatelů hospodářských zvířat působí společně téměř všechna výše uvedená rizika.

+ Ostatní dělníci, další zemědělské práce, THP v provozu

-Mechanická rizika

- pády, spady materiálu, předmětů, úlomků, prachu, částic - ochrana - celé tělo, hlava, ruce, nohy, oči, dýchadla
- různé údery, nárazy, přiražení, přibouchnutí - ochrana - celé tělo, ruce, nohy

- škrábance, píchnutí, ostrý pracovní materiál, ostré předměty - ochrana - celé tělo, ruce, nohy, oči, hlava
- vibrace, otřesy, hluk, prach, a jiné škodliviny - ochrana - celé tělo, hlava, oči, ruce, dýchadla, nohy
- kluzký, mokrý, bahnitý pracovní prostor, prudké svahy - ochrana - celé tělo, nohy, ruce
- přenášení různého materiálu a předmětů, nadměrné přetížení páteře a horních končetin, zakopnutí, pády - ochrana - celé tělo, ruce, nohy
- nefyziologické pracovní polohy - nadměrná únava - ochrana - častější odpočinek

Tepelná rizika

- teplo, chlad, sychravo, průvan, horko, povětrnostní vlivy - ochrana - celé tělo

Záření

- tepelné, světelné, infračervené - ochrana - celé tělo, oči, hlava

Chemická rizika

- prach z chemických sloučenin a rostlin - ochrana - celé tělo, oči, dýchadla, ruce, nohy, hlava
- kouře, dýmy, páry, plyny, pachy - ochrana - celé tělo, oči, hlava, dýchadla, ruce, nohy
- chemické látky pevné a kapalné, plynné - ochrana - celé tělo, oči, hlava, ruce, nohy, dýchadla
- čpavkování a moření osiv - ochrana - celé tělo, oči, dýchadla, hlava, ruce
- dezinfekce, deratizace - ochrana - celé tělo, oči, dýchadla, ruce, hlava
- míchání krmiv a hnojiv - ochrana - celé tělo, oči, dýchadla, hlava, ruce
- postřikání, poleptání, popálení - ochrana - celé tělo, oči, hlava, ruce, nohy

Biologická rizika

- bakterie, ekzémy, plísně, alergie a nemoci z povolání - ochrana - důsledná osobní

hygiena, celé tělo, oči, ruce, hlava, nohy, dýchadla

- poštípání různým hmyzem (mouchy, vosy, klíšťata...) - ochrana - vybavená

lékárnička první pomoci

- manipulace s uhynulými zvířaty - ochrana - celé tělo

Elektrický proud

- úraz, leknutí, následný úraz, popálení

Rizika kombinovaná + povětrnostní vlivy

- práce spojené z několika činností ve volné přírodě za každého počasí- ochrana - celého těla, ruce, nohy, oči

Další nemalé riziko při práci v zemědělství = psychická zátěž !!!

Některé působící faktory psychické zátěže níže uvádím ...

- některé individuální rizikové faktory se zdánlivě zdají bezvýznamné avšak v kombinaci mohou být velmi závažné
- práce při složitých opravách zemědělské techniky, při velkém nasazení techniky při sklizňových pracích obilovin, okopanin, sklizeň píce, práce při likvidaci havárií, požárů, při náhlém zhoršení pracovních podmínek (kombinace vysoké teploty s prašností...), při řešení složitých pracovních podmínek vedoucími pracovníky, kteří řídí provoz, pracovní činnosti vyžadující stálou zvýšenou pozornost a přesné sledování pracovních činností (polní práce, práce s výpočetní technikou, chemická ochrana rostlin ...), denní styk s lidmi, kteří mají vžitý sklon k vyvolávání konfliktů, vysoká hmotná odpovědnost = řízení drahého stroje, řízení družstva nebo společnosti...

Kombinace výše uvedených skutečností ve spojitosti s výše již uvedenými riziky = vysoká psychická zátěž na lidský organismus!!!

- Určitou malou část psychické zátěže si zaměstnanec vytváří vědomě sám = nedodržování správné životosprávy, nevyspání se, nepohoda v rodině a přenášení nervozity na spolupracovníky, nadměrné požívání alkoholu ...
- Ale převážnou část psychické zátěže na lidský organismus vytváří pracovní proces a souběh několika rizik při plnění pracovních úkolů...

= Rizika vytvořená chybným jednáním člověka ...

- na přední místo při dnešní snaze vedoucích pracovníků s co nejmenším počtem zaměstnanců zvládnout co nejvíce práce je zapotřebí klást zvýšenou pracovní únavu spojenou s následnou nepozorností a zvýšenou nervozitou
- nadměrné zatížení nervového systému při provádění souběžných pracovních operací
- trpění nepoužívání přidělených osobních ochranných pracovních prostředků a nebo používání ochranných pracovních prostředků u pracovních činností, kde to je zakázáno (rukavice při broušení, při práci s kotoučovými pilami, vrtačkami ...)
- nedorozumění na pracovišti, nehoda mezi pracovníky, hádky, podezírání, pomluvy = nepozornost při práci a zvýšení možnosti vzniku poškození zdraví
- velkou měrou se na rizikovosti při práci podepisuje rutinérství a dá se říci práce po paměti nazpaměť (100x nic a náhle je ruka pryč)
- nezvládnutí řízení motorového vozidla = například jízda s traktorem bez zařazeného rychlostního stupně, nesledování provozu za vozidlem a kolem vozidla, nežádoucí spuštění stroje, zařízení při opravách = profesionální nepřipravenost k výkonu práce

+ k selhání člověka dochází z různých důvodů ...

= vnitřní vliv jedince = momentální zdravotní stav, tělesná energie, teplota či podchlazení, psychický stav, nechuť k vykonávané práci, únava a přepracovanost, sebedůvěra či lhostejnost, schopnost se soustředit či nikoliv, pohoda v kolektivu, oblíbenost vedoucího a jeho schopnost spravedlivě ohodnotit vykonanou práci + další vnitřní vlivy ...

= vnější vlivy vyvolané prostředím = namáhavá fyzická práce, poruchovost stroje nebo zařízení, monotónní práce, nepřírozené pracovní polohy, povětrnostní podmínky, působení několika rizik společně, nejistota v zaměstnání, nespravedlivá odměna za vykonanou práci = diskriminace za strany zaměstnavatele, diskriminace ze strany spolupracovníků ....

+ **další možná závažná rizika....**

Chybějící a nebo nesprávně funkční bezpečnostní zařízení

- chybějící blokovací zařízení při zastavení stroje
- chybějící zařízení proti samovolnému spuštění
- chybějící zařízení proti opakovanému zdvihu (nežádoucí funkci), lisy ...
- nevhodné umístění ovladačů, neoznačení ovladačů sdělovači
- příliš mnoho ovladačů na jednom malém panelu
- chybějící výstražné tabulky a signály
- chybějící zařízení ke kontrole chodu stroje
- chybějící návody k obsluze v české řeči
- na strojích jsou stísněné manipulační prostory pro obsluhu
- pracovní plošiny neodpovídají platné legislativě BOZP

+ riziko nadměrného přetížení páteře ....

... toto riziko bylo v minulosti podceňováno jak ze strany zaměstnavatelů, tak ze strany samotných zaměstnanců. Jedná se především o manipulaci s materiálem, se zviřaty a těžkými břemeny, kdy dochází k jednostrannému okamžitému a maximálnímu přetížení páteře, které zejména podceňují mladší zaměstnanci.

... také při sedavém zaměstnání – práce u počítačů – dochází k jednostrannému přetížení páteře, zejména v oblasti krční a bederní páteře.

... největší přetížení páteře postihuje traktoristy při různých polních pracích, silné otřesy, nefyziologické pracovní polohy při práci s neseným nářadím, závěsným nářadím při stálém sledování práce za sebou a před sebou při nerovně sedící poloze, při práci na svažitých pozemcích

= zaměstnavatel má povinnost (ZP v platném znění), ve spolupráce s lékařem lékařské preventivní péče vytipovat veškerá rizika přetěžování páteře a vypracovat nápravná opatření ke snížení nebo odstranění této zátěže a postupně formou ergonomických a jiných technických opatření zlepšovat pracovní podmínky = ...

+ riziko přetížení zraku ....

... toto riziko je zejména při sklizňových pracích při sklizni píce a úpravě půdy, kdy je zaměstnanec vystaven velké prašnosti a úletům částic píce při vysokých teplotách...

... při opravářských pracích v dílnách, kde se mnoho let neblílo, je velmi snížená viditelnost, při svařování dochází mnohdy k ozáření spolupracovníků, kteří nejsou nijak chráněni

... v objektech živočišné výroby se výhradně používají k osvětlení výbojky, zářivky které nahrazují klasické žárovkové osvětlení. Zaměstnanci jsou po dobu celé směny vystaveni stále blikajícím osvětlovacím tělesům, dochází k únavě zraku (zejména při přecházení ze stáje ven a naopak), vznikají záněty spojivek ...

+ riziko plynoucích z možnosti vzniku nemoci z povolání ....

... v zemědělské prvovýrobě jsou stále pracovní činnosti a pracoviště, kde jsou takové provozní podmínky, kdy při dodržení všech zásad BOZP časem vznikají nemoci z povolání. Nejčastěji jsou registrovány nemoci z povolání v živočišné výrobě. :

- **syndrom karpálních tunelů** = onemocnění horních končetin z jednostranného přetížení při zvedání a přenášení břemen a pracovních pomůcek a při namáhavé ruční práci – toto onemocnění vzniká především u žen, které dlouho pracují buďto v zastaralých provozech ŽV, nebo ve velkokapacitních stájích, kde je na ně kladen daleko větší objem práce v nevhodných klimatických podmínkách ve vlhku, chladu, průvanu a mají na starosti

několikanásobně větší počet dobytčích jednotek, než tomu bylo ve starých teplých provozech

- **přenosné nemoci ze zvířat na lidi** = různé ekzémy (trichophycia), alergie na prach z hovězího dobytka, alergie na srst z hovězího dobytka, alergie na gumu (rukavice, hadice), astma bronchyále = zaprášení plic ze živočišných a rostlinných prachů (farmářské plíce)
- **mechanizace a rostlinná výroba** = u traktoristů starší generace = těžká hluchota = dlouholetá práce v nadměrně hlučném prostředí(traktory, řezačky), = vasoneurosa a syndrom karpálních tunelů = práce s vibrujícími nástroji, otřesy přenosné z volantu na ruce, těžká práce v mokřém a chladném prostředí, = farmářské plíce = rostlinné prachy, prachy vznikající při úpravě půdy a práce s pesticidy.

+ Návrh na odstranění zjištěných pracovních rizik

u všech pracovních činností

- seznámit všechny zaměstnance z výše vytipovanými pracovními riziky
- zaměstnance řádně poučit o technologických pracovních postupech a seznámit je s návody k obsluze jednotlivých strojů a zařízení
- všemožně se snažit eliminovat rizika na nejnižší možnou mez, technologickým řešením, organizací práce, snižováním jednotlivých škodlivin a rušivých elementů
- přidělovat pouze funkční nářadí a pracovní pomůcky
- sledovat platnost strojnických a kvalifikačních průkazů zaměstnanců
- přidělovat potřebné OOPP a vyžadovat jejich používání
- provádět kontrolu pracovišť a dodržování technologické a pracovní kázně
- poskytovat vhodné hygienické, dezinfekční , mycí a čisticí prostředky a ochranné nápoje
- při práci s chemickými látkami a jedy dbát na odbornost zaměstnanců a jejich vybavení k ochraně života a zdraví
- nepoužívat při zvýšeném pracovním riziku úkolovou mzdu
- na pracovištích vyžadovat udržování pořádku a čistoty
- sociální zařízení udržovat ve funkčním stavu s dostatkem teplé vody
- na všech stacionárních i mobilních pracovištích zajistit vybavenou lékárníčku první pomoci

- dodržovat předepsané termíny kontrol a revizí vyhrazených technických zařízení a včas odstraňovat zjištěné závady
- nepřipustit výkon práce bez kvalifikace a zdravotní způsobilosti
- netrpět nepovolané osoby v areálu farmy – společnosti, družstva
- zajistit bezpečnost práce ve ztížených povětrnostních podmínkách
- udržovat pracoviště v řádném stavu a vymežit komunikace pro dopravní prostředky, stroje a pro zaměstnance
- zvýšenou opatrnost věnovat při práci se zvířaty a při jejich nakládání, vykládání a připouštění nebo při jejich odporažení
- na všech pracovištích používat bezpečnostní značení a výstražné tabulky
- pracoviště řádně vytápět, větrat, řádně osvětlit a vymežit únikové cesty
- zajistit funkčnost všech krytů u točivých částí strojů a zařízení a u kloubových náhonových hřídelů
- všechny ovladače označit sdělovači v české řeči
- zabezpečit všechny jímky a kanály bezpečnými kryty
- provádět jednou v roce školení zaměstnanců a ověřovat jejich znalosti z předpisů BOZP
- při práci na svažitých pozemcích pracovníky řádně poučit a pracovat ve skupině
- všechna pracoviště vybavit dostupným prostředkem pro přivolání záchranářů
- na pracovištích zajistit pitný režim (ochranné nápoje + dostatek pitné vody) zejména v horkém prostředí a při poklesu teplot při práci venku ....
- pravidelně zaměstnance seznamovat s pracovněprávními předpisy a ověřovat jim znalosti
- pracoviště zajistit proti možnosti napadení nepovolanou osobou

+ Výše vytipovaná pracovní rizika zařazujeme do kategorie dle § 3, odst.3, vyhl. MZ č.432/2003. = nutnost používání OOPP při práci = 2. Kategorie.

4.+Profesní seznam pro přidělování osobních ochranných pracovních prostředků dle výše vytipovaných rizik práce :

Druh ochranného prostředku	orientační životnost/ měsíce
<hr/>	
Traktorista - závozník - řidič - opravář	
- pracovní oblek ochranný (monterky, kombineza)	6
- čepice, šátek	12
- pracovní ochranná obuv kožená s ocelovou výztuží	12
- gumové holinky	12
- rukavice gumové, kožené, plátěné	PP
- ochranné brýle	PP
- ochrana sluchu	PP
- respirátor + náhradní filtry	PP
- plášť do deště s kapucí	24
+ v zimním období	
- ledvinový pás	36
- kabát prošívaný 3/4	36
- oblek prošívaný	36
- čepice - ušanka	36
- obuv teplá - polofilcová	24

- teplé rukavice	PP
- teplé ponožky	1
+ letní období při speciálních pracích	
- gumová, kožená zástěra	24
- oblek impregnovaný s kapucí (při chem. ochr. rostlin)	24
- obličejový štít, brýle	PP
- sluneční brýle	24
+ při opravách a svařování	
- ochranné prostředky pro svářeče dle ČSN 05 0610 + 050630	
- ochranný štít	PP
- ochranné brýle	PP
- ochranné prstové kožené rukavice	PP
- kožená zástěra	24
+ možno průběžně doplnit o další speciální OOPP dle druhu vykonávané práce	

Ošetřovatelé hospodářských zvířat - pastýři

- ochranný pracovní oblek (montérky, plášť)	6
- čepice, šátek	12
- gumové holinky s protiskluznou podešví	6
- zástěra gumová	PP
- rukavice gumové	PP
- plášť do deště s kapucí	24
- obuv kožená - lehká	12
- rukavice kožené, plátěné	PP
- ochranné brýle, štít	PP

- respirátor + náhradní filtry	PP
- při přepravě zvířat obuv ochranná s ocelovou výztuží	12
+ v zimním období	
- kabát prošívaný 3/4	36
- oblek prošívaný	36
- čepice - ušanka	36
- obuv teplá polofilcová	24
- teplé rukavice	PP
- teplé ponožky	1
- šátek na krk	12
+ při ošetřování paznehtů	
- navíc - zástěra kožená	12

Pokud bude zaměstnanec vykonávat více činností dle výše uvedených pracovních profesí, OOPP se nesčítají, ale poskytnou se pouze jednou.

+ = Pokyn pro poskytování mycích, čisticích, dezinfekčních a hygienických prostředků pro zaměstnance

-----
Rozdělení pracovních činností z hlediska znečištění:

.....

= Práce velmi nečistá

- traktoristé, opraváři, řidiči, závozníci, zaměstnanci v živočišné výrobě (ošetřovatelé, skotu, pastýři)

Doporučené množství mycích, čisticích, hygienických a dezinfekčních prostředků pro spotřebu na jeden měsíc :

= práce velmi nečistá:

- mýdlo 300g, prací prášek 900g, mycí pasta PP, ochranná mast PP

= Zaměstnanci u práce velmi nečisté obdrží

každý rok 3 ručníky.

= Na WC bude k dispozici dostatek toaletního papíru, včetně dostatečného množství dezinfekčních prostředků.

+ = Pokyn pro poskytování ochranných nápojů pro zaměstnance

Tato oblast je řešena samostatným vnitřním předpisem, který tvoří přílohu této směrnice.

Zaměstnavatelé si vypracují vlastní směrnice dle uvedeného vzoru a přiřadí si další profese které provozují.....

Zákoník práce č. 262/06 Sb., n.v.č. 361/07 Sb. ve znění n.v.č. 68/2010 Sb.

= zajištění pitného režimu pro zaměstnance = poskytování ochranných nápojů ...

V z o r

S M Ě R N I C E

***Pro poskytování ochranných nápojů zaměstnancům
v souladu se zajištěním pitného režimu
dle N.V. č. 361/07 Sb. ve znění n.v.č. 68/2010 Sb. a Zákoníku práce
č. 262/06 Sb. § 104
a dále dle Zákona č. 309/2006 Sb. § 7 v návaznosti na vytipovaná
RIZIKA , kde vzniká povinnost poskytování nejen osobních
ochranných pracovních prostředků ale i povinnost poskytování
ochranných nápojů***

***Tato směrnice tvoří přílohu předpisu pro poskytování osobních
ochranných pracovních prostředků, mycích , čisticích a
hygienických prostředků a platné kolektivní smlouvy***

***1. K ochraně zdraví před účinky tepelné zátěže či zátěže chladem
jsou poskytovány zaměstnancům ochranné nápoje (chladné
v letním období a teplé v zimním období)***

***Ochranné nápoje se poskytují zaměstnancům na pracovištích, při
práci vykovávané za
podmínek, kdy tepelná zátěž z pracovního prostředí spolu
s fyzickou zátěží vede ke ztrátě tekutin zaměstnance potem a
dýcháním více jak 1,25 litru tekutiny za směnu.***

***V této směrnici je využita možnost, kterou novela n.v.č. 361/07 Sb.
ve znění n.v.č.68/2010 Sb. připouští, že se ztráta tekutin u
zaměstnance za směnu pro poskytnutí ochranného nápoje snižuje***

na 70 % z výše uvedené ztráty 1,25 litru a to pro všechny uvedené pracovní profese.

2. Ochranné nápoje se poskytují:

a) při trvalé práci zařazené v tabulce přílohy NV 361/2007, do třídy práce IIb a vyšší, pokud je vykonávána za podmínek, kdy jsou překračovány v pracovním prostředí maximální přípustné operativní teploty (to max.) stanovené v uvedené tabulce pro tuto třídu práce = min. 26 stupňů celsia v letním období a + 4 stupně celsia a méně v zimním období.

V..... se jedná o následující pracovní profese a činnosti:

Příklady činností .....

dělnické profese = práce ve skladech u čističek , obsluha vysokozdvížných vozíků, obsluha kotelny, údržba a opravy, obsluha a řízení traktoru...uklizečka, práce spojené s nakládkou a vykládkou . převažující práce ve stoje s trvalým zapojením obou rukou, paží a nohou, tažení nebo tlačení vozíků s nákladem, práce spojená s přenášením břemen o váze 10 a více kilogramů, práce v předklonu a v kleče, práce skladníka, ruční úklid velkých ploch, odstraňování prachu a mytí oken, práce s lopatou, přenášení břemen o váze 25 kg a více (muži), práce s velkým podílem ruční práce v různých tělesných polohách, přemístování pytlů a jiných břemen, zemědělské polní práce všeho druhu, řízení různých motorových prostředků a samohodných strojů , opravářské práce v dílnách ....., obsluha různých druhů hospodářských zvířat ...

pokud teplota vzduchu přesáhne 26°C při relativní vlhkosti 30-70%

b) když se prokáže měřením, že dochází u zaměstnanců při dané práci ke ztrátě tekutin

dýcháním vyšší než 1,25 litru za osmihodinovou směnu (snížení na 70 %): výpočet ztráty tekutin se provádí vždy, když je práce zařazena do tabulky č.2 části A přílohy č.1 do třídy IIB nebo vyšší vykonávaná v pracovním prostředí v němž je relativní vlhkost vzduchu vyšší než 70% nebo když práce vyžaduje použití pracovního oděvu, u něhož jsou tepelné vlastnosti vyšší než 1 clo (odpovídá třívrstvému oděvu)

c) při trvalé práci na venkovních pracovištích, pokud je teplota venkovního vzduchu naměřena ve stínu v časovém rozmezí 10 až 17 hodin vyšší než hodnota to max.

operativní teploty stanovené pro danou třídu práce v tabulce č.2 A přílohy č.1

pokud teplota vzduchu přesáhne 28°C při relativní vlhkosti 30-70 %

d) při trvalé práci na venkovních pracovištích, pokud jsou nejnižší teploty venkovního vzduchu naměřené v průběhu pracovní doby nižší než 4°C

Ochranné nápoje uvedené pod písm. a) až c) se poskytují v množství odpovídajícím nejméně 70 % tekutin z uvedeného limitu ztracených ze směnu potem a dýcháním. Na pracovištích uvedených v odstavci 2 písm. d) se poskytují teplé nápoje v množství alespoň půl litru za směnu. Ochranné nápoje musí být zdravotně nezávadné, musí mít vhodnou teplotu a nesmí obsahovat více než 6,5 % cukru. Jako ochranné nápoje nesmí být poskytovány alkoholické nápoje. Ochranné nápoje musí být zaměstnancům přiděleny pře začátkem směny nebo v průběhu směny.

Možnosti poskytovaných ochranných nápojů:

➤ chladné:

- pitná voda ochucená o minerální látky*
- chlazená minerální voda – perlivá – neperlivá – slazená –*

- neslazená*
- chlazené čaje
- kávoviny

Poskytované množství max. 1,5 litru na směnu a osobu a při teplotě nad 28 stupňů možno množství ochranného nápoje navýšit na dva a více litrů

➤ *teplé*

- teplé čaje*
- kávoviny

Poskytované množství =(na sociálním zařízení je k dispozici varná konvice a dostatek čajovin).

Tato směrnice bude dle potřeby upravována v souladu s platnou legislativou a nebo s novým druhem pracovní činnosti.

Projednáno ve vedení .....

Dne : _____

_____
Podpis ředitele

Projednáno v Závodním výboru odborové organizace

Dne : _____

_____
Podpis předsedy

Dále uvádíme že jsme nápomocni také v oblasti dalšího vzdělávání a publikační činnosti pro zemědělské podnikatele – viz níže uvedené příklady.

Zemědělským podnikatelům jsme poskytli následnou literaturu:

- Novelizovaný Zákoník práce
- Soubor platných nařízení vlády z oblasti BOZP v platném znění
- Zákon o silničním provozu č. 361/2000 Sb.
- Knihu pro zapisování drobných poraněn
- Dokumenty o zásadách poskytování první pomoci při úrazech
- Mají možnost čerpat vědomosti z měsíčníku BULETI informací
- Dále na požádání provádíme vypracování vnitřních předpisů BOZP a naši odborně způsobilí SI BOZP provádí analýzu možných rizik, včetně zařazení pracovních činností do rizikových kategorií a návrhu na prevenci a snížení nebo odstranění rizik.

Veškerou výše uvedenou činnost mají tito zemědělství podnikatelé poskytnutou zdarma.

Pokud si zemědělský podnikatel vypracuje bezpečné pracovní postupy pro jednotlivé pracovní činnosti, má povinnost s nimi prokazatelně seznámit všechny zaměstnance.

Pokud u zaměstnavatele působí odborová organizace, tak když výše uvedené předpisy nebudou předloženy k projednání zástupcům zaměstnanců tak jsou neplatné.

Závěrem je zapotřebí podotknout, že při vypracování výše uvedených vzorových dokumentů BOZP bylo vycházeno pouze z praktických zkušeností autora a nebyla použita žádná literatura, kromě zprávy o stavu pracovní úrazovosti v zemědělství, kterou zveřejnila Státní inspekce práce a citace platných Zákonů a další legislativa pro zajištění BOZP

Vzory vypracoval:

Bohumír Velčovský

Odborně způsobilá osoba BOZP = č. osv. = 311/93

SI BOZP pro severní Moravu, OS PZV – ASO ČR

Únor 2012

